

แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบอระเพ็ด จังหวัดศรีสะเกษ

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
กันยายน 2567

คำนำ

การจัดทำแผนการใช้ที่ดินดำเนินการรัฐธรรมนุญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 มาตรา 72 (1) ที่ได้บัญญัติให้มีการวางแผนการใช้ที่ดินให้เหมาะสมกับศักยภาพของที่ดินตามหลักการพัฒนาอย่างยั่งยืน โดยแผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้นำแนวคิดของ องค์การอาหารและการเกษตรแห่งสหประชาชาติ (Food and Agriculture Organization of the United Nations: FAO และ โครงการสิ่งแวดล้อมแห่งสหประชาชาติ (United Nations Environment Programme: UNEP) มาปรับใช้ คือ ความเหมาะสมทางกายภาพ ความเหมาะสมทางเศรษฐกิจ การยอมรับจากสังคม การสร้างความยั่งยืนให้สิ่งแวดล้อม และเสนอทางเลือกการใช้ที่ดิน ร่วมกับวิธีการที่จำเป็นอื่น ๆ เช่น กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA) การประเมินคุณภาพที่ดิน เป็นต้น

กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดินร่วมกับสำนักงานพัฒนาที่ดินเขต (สพข.) และสถานีพัฒนาที่ดิน (สพด.) ในการดำเนินงานวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล โดยพิจารณาภาพรวมของสภาพปัญหาในด้านต่างๆ ทั้งด้านกายภาพเศรษฐกิจและสังคม วิเคราะห์และสังเคราะห์ข้อมูล นำไปสู่การวางแผนการใช้ที่ดิน ที่สอดคล้องกับศักยภาพของพื้นที่ โดยผ่านกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) ในการระบุปัญหาความต้องการของเกษตรกรและผู้มีส่วนได้ส่วนเสีย ทั้งนี้ สพด.ได้จัดทำแผนกิจกรรม/โครงการ เพื่อขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดินให้เป็นรูปธรรมเพื่อให้เกษตรกร มีคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น มีการใช้ที่ดินอย่างถูกต้อง เหมาะสมรักษาสภาพแวดล้อมและอนุรักษ์ทรัพยากรในชุมชนให้เกิดความยั่งยืนต่อไป

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ

กันยายน 2567

สารบัญ

	หน้า
คำนำ	ก
สารบัญ	ข
สารบัญตาราง	ค
สารบัญรูป	ง
บทที่ 1 บทนำ	
1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน	1-1
1.2 หลักการและเหตุผล	1-1
1.3 วัตถุประสงค์	1-1
1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน	1-2
1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน	1-2
1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล	1-3
บทที่ 2 ข้อมูลทั่วไป	
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต	2-1
2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง	2-3
2.3 สภาพภูมิประเทศ	2-3
2.4 สภาพภูมิอากาศ	2-3
2.5 สภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบัน	2-5
2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม	2-9
บทที่ 3 สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ	
3.1 ทรัพยากรป่าไม้	3-1
3.2 ทรัพยากรน้ำ	3-1
3.3 ทรัพยากรดิน	3-2
บทที่ 4 กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)	
4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)	4-1
4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน	4-6
บทที่ 5 การประเมินคุณภาพที่ดิน	
5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ	5-1
5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล	5-2
5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน	5-2

สารบัญ (ต่อ)

	หน้า
บทที่ 6 แผนการใช้ที่ดิน	
6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อการจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	6-1
6.2 แผนการใช้ที่ดิน	6-2
บทที่ 7 การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน	
7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน	7-1
7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	7-1
7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-2
7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น	7-3
เอกสารอ้างอิง	8-1
คณะผู้จัดทำ	9-1

สารบัญตาราง

ตารางที่		หน้า
2-1	สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ	2-4
2-2	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-6
2-3	จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566	2-9
2-4	จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2566	2-10
2-5	รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี พ.ศ. 2565	2-11
3-1	สมบัติดินตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	3-4
5-1	ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ ประโยชน์ที่ดิน	5-2
5-2	ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	5-3
6-1	เขตการใช้ที่ดินตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	6-6
7-1	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน	7-6
7-2	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น	7-9
7-3	เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลเปือย อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2568-2572)	7-10

สารบัญรูป

รูปที่		หน้า
1-1	กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล	1-3
2-1	ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-2
2-2	สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ	2-5
2-3	สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	2-8
3-1	ทรัพยากรดิน ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	3-5
4-1	การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	4-4
4-2	ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	4-5
6-1	เขตการใช้ที่ดิน ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	6-8
7-1	การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ	7-7

บทที่ 1

บทนำ

1.1 ความสำคัญของการวางแผนการใช้ที่ดิน

ตามรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560 มาตรา 72 รัฐพึงดำเนินการเกี่ยวกับที่ดิน ทรัพยากรน้ำ และพลังงาน ดังต่อไปนี้

(1) วางแผนการใช้ที่ดินของประเทศ ให้เหมาะสมกับสภาพพื้นที่และศักยภาพของที่ดิน ตามหลักการอย่างยั่งยืน...

1.2 หลักการและเหตุผล

ปัจจุบันกรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการวางแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศเรียบร้อยแล้ว ซึ่งเป็นการวางกรอบเชิงนโยบายมุ่งเน้นการพัฒนาด้านการเกษตรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนและในขณะเดียวกันต้องอนุรักษ์ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการรักษาคุณค่าทางศิลปวัฒนธรรม แต่ทั้งนี้เพื่อให้เกิดการใช้ประโยชน์ที่ดินในระดับพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพและรักษาฐานการผลิตด้านทรัพยากรธรรมชาติอย่างยั่งยืนตลอดห่วงโซ่อุปทาน แผนการใช้ที่ดินระดับตำบลจึงถูกนำมาใช้เป็นเครื่องมือเพื่อขับเคลื่อนการดำเนินงานดังกล่าว

ทั้งนี้กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ.2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ “เป็นองค์กรอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของประเทศในการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดดินที่มีมูลค่าสูงไปใช้ในการบริหารจัดการทางการเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด ซึ่งบริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่าร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

1.3 วัตถุประสงค์

1.3.1 เพื่อรักษาเสถียรภาพของทรัพยากรให้เกิดความสมดุลและยั่งยืนภายใต้การพัฒนาด้านต่าง ๆ ของตำบล

1.3.2 เพื่อให้การใช้ที่ดินมีผลตอบแทนสูงสุดต่อหน่วยเนื้อที่อย่างยั่งยืน

1.3.3 เพื่อให้เกิดการกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น และอยู่บนหลักการของโมเดลเศรษฐกิจ BCG (Bio – Circular – Green Economy: BCG Model)

1.4 ระยะเวลาและสถานที่ดำเนินงาน

1.4.1 ระยะเวลา 1 ตุลาคม 2566–30 กันยายน 2567

1.4.2 สถานที่ ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

1.5 ขั้นตอนการดำเนินงาน

1.5.1 รวบรวมข้อมูลปฐมภูมิและทรัพยากรภูมิ ประกอบด้วย

1) ด้านกายภาพ ได้แก่ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ ทรัพยากรป่าไม้ ภูมิอากาศ สภาพการใช้ที่ดิน เขตป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

2) ด้านเศรษฐกิจและสังคม เช่น การถือครองที่ดิน ลักษณะทางเศรษฐกิจของตำบล จำนวนประชากร เป็นต้น

3) ด้านนโยบายและข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้อง ได้แก่ ยุทธศาสตร์ แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติฉบับที่ 13 ยุทธศาสตร์ภาค แผนพัฒนากลุ่มจังหวัด แผนพัฒนาจังหวัด แผนพัฒนาการเกษตรและสหกรณ์ แผนพัฒนาท้องถิ่น 5 ปี ขององค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบลหรือ องค์การบริหารส่วนตำบล

1.5.2 จัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal : PRA) เพื่อรับฟังความคิดเห็น ประเด็นปัญหา ความต้องการด้านต่าง ๆ ขององค์การปกครองส่วนท้องถิ่นและเกษตรกรในตำบล

1.5.3 ประเมินคุณภาพของที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกที่มีมูลค่าของตำบล

1.5.4 สังเคราะห์ข้อมูลจากข้อ 1.5.1 ถึง 1.5.3 เพื่อใช้ประกอบการวางแผนการใช้ที่ดิน

1.5.5 กำหนด (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

1.5.6 รับฟังความคิดเห็นของผู้มีส่วนได้ส่วนเสียต่อ (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้น

1.5.7 ปรับปรุง (ร่าง) แผนการใช้ที่ดินเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินฉบับสมบูรณ์

1.5.8 นำแผนการใช้ที่ดินเข้าสู่คณะกรรมการวิชาการของเขตฯ เพื่อตรวจสอบความครบถ้วน/สมบูรณ์ของเนื้อหาและองค์ประกอบ

1.5.9 เผยแพร่แผนการใช้ที่ดินเพื่อนำไปสู่การขับเคลื่อนการดำเนินงาน ประกอบด้วย

1) องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น นำแผนการใช้ที่ดินที่จัดทำขึ้นไปประกอบการจัดทำแผนการพัฒนาของตำบล เพื่อนำไปสู่การของบประมาณที่มีความสอดคล้องกับศักยภาพด้านการผลิตและสถานภาพของทรัพยากรของตำบล

2) กรมพัฒนาที่ดิน โดยสถานีพัฒนาที่ดิน กำหนดแผนงาน/โครงการ/กิจกรรมที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขตและสามารถใช้ประกอบการของบประมาณในพื้นที่อย่างมีหลักการและเป็นที่ยอมรับ

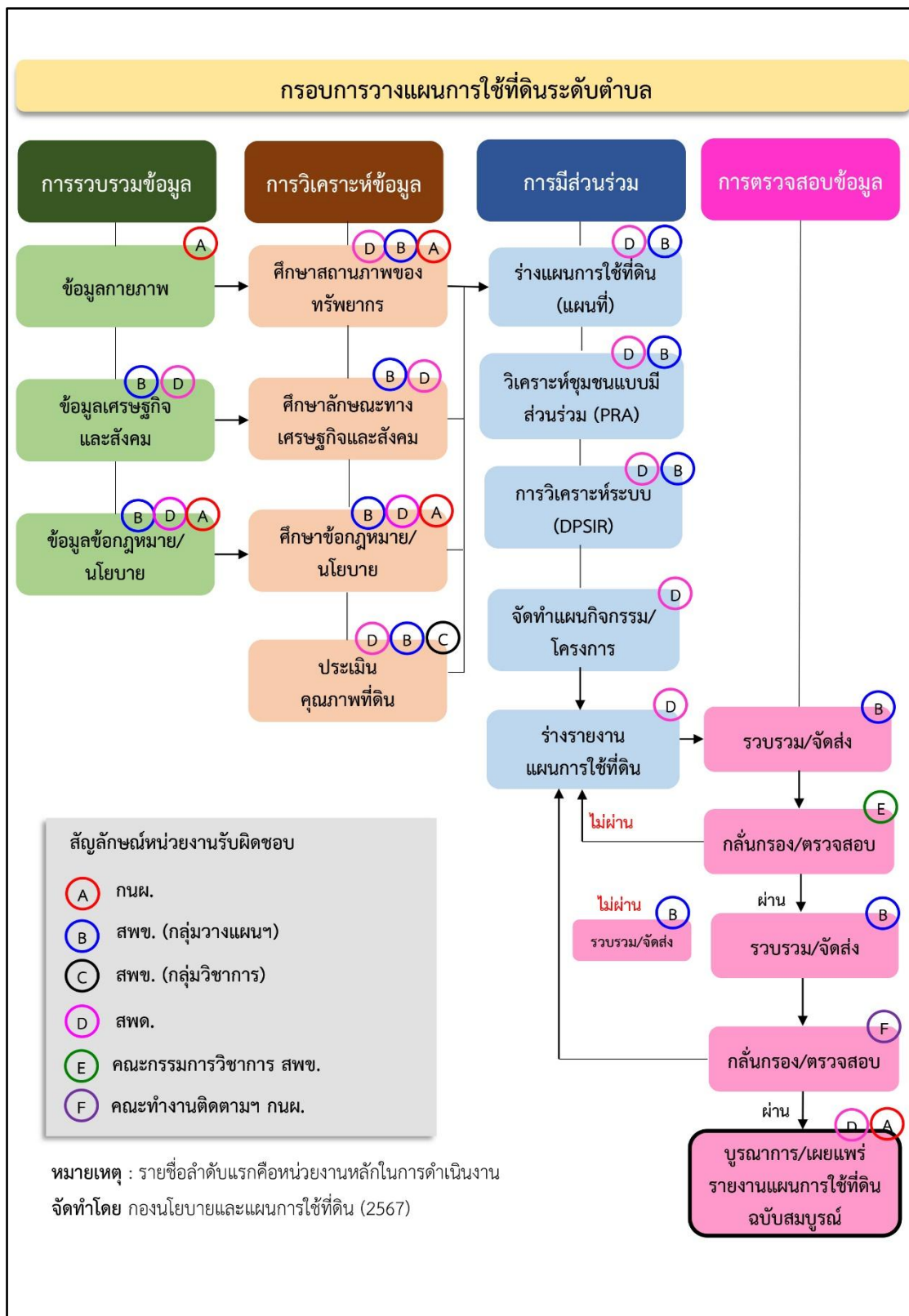

3) หน่วยงานราชการอื่น ๆ สามารถใช้เป็นข้อมูลพื้นฐานประกอบแผนงาน/โครงการ/กิจกรรม ที่สอดคล้องกับแผนการใช้ที่ดินที่กำหนดขึ้นในแต่ละเขต

จากขั้นตอนที่กล่าวข้างต้น สามารถจัดทำกรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับ ดังแสดงในรูปที่ 1-1

1.6 วิสัยทัศน์ของตำบล

“เป็นองค์กรในการดำเนินการและขับเคลื่อนเพื่อให้ท้องถิ่นน่าอยู่ สังคมมีความสมดุลอย่างยั่งยืน ประชาชนมีส่วนร่วมและมีวิถีชีวิตพอเพียง” (องค์การบริหารส่วนตำบลเป่าะ, 2566)

รูปที่ 1-1 กรอบการวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

บทที่ 2

ข้อมูลทั่วไป

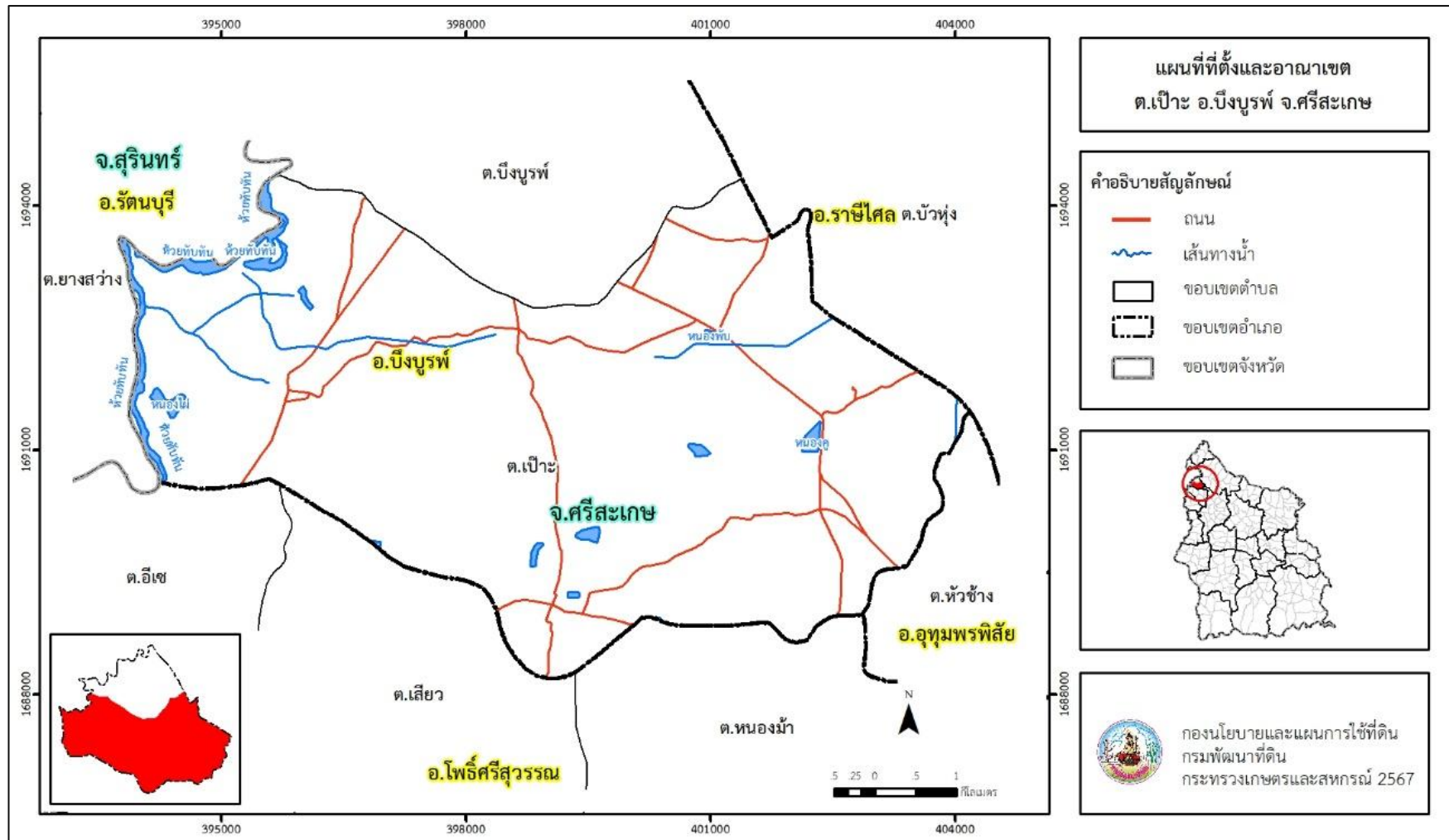
2.1 ที่ตั้งและอาณาเขต

ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ตั้งอยู่ทางทิศใต้ของอำเภอบึงบูรพ์ มีพื้นที่ประมาณ 39.23 ตารางกิโลเมตร หรือ 24,519 ไร่ โดยมีอาณาเขตติดต่อ ดังแสดงในรูปที่ 2-1 ดังนี้

ทิศเหนือ	ติดต่อกับ	ตำบลบึงบูรพ์ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศใต้	ติดต่อกับ	ตำบลอีเซ ตำบลเสียว ตำบลหนองม้า อำเภอโพธิ์ศรีสุวรรณ จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันออก	ติดต่อกับ	ตำบลบัวหุ้ง อำเภอราชีไศล ตำบลหัวช้าง อำเภออุทุมพรพิสัย จังหวัดศรีสะเกษ
ทิศตะวันตก	ติดต่อกับ	ตำบลยางสว่าง อำเภอรัตนบุรี จังหวัดสุรินทร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป่า อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-1 ที่ตั้งและอาณาเขตตำบลเป่า อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.2 การแบ่งส่วนการปกครอง

ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ แบ่งส่วนการปกครองออกเป็น 16 หมู่บ้าน ดังนี้

หมู่ที่ 1 บ้านโนนลาน	หมู่ที่ 9 บ้านเหนือโนนลาน
หมู่ที่ 2 บ้านหาด	หมู่ที่ 10 บ้านม่วงงาม
หมู่ที่ 3 บ้านหมากยาง	หมู่ที่ 11 บ้านค้อใต้
หมู่ที่ 4 บ้านม่วง	หมู่ที่ 12 บ้านหนองคูใต้
หมู่ที่ 5 บ้านโนนแดง	หมู่ที่ 13 บ้านโนนลานกลาง
หมู่ที่ 6 บ้านค้อ	หมู่ที่ 14 บ้านหาดใหม่พัฒนา
หมู่ที่ 7 บ้านหนองคูใหญ่	หมู่ที่ 15 บ้านหนองคูใหม่
หมู่ที่ 8 บ้านหนองคูน้อย	หมู่ที่ 16 บ้านหมากยางเหนือ

2.3 สภาพภูมิประเทศ

พื้นที่ตำบลเป่าะ มีลักษณะพื้นที่ทั่วไปส่วนใหญ่เป็นที่ราบลุ่ม มีสภาพพื้นที่ราบเรียบถึงค่อนข้างราบเรียบ และลูกคลื่นลอนลาดเล็กน้อย มีลำน้ำ ลำห้วยไหลผ่านที่สำคัญ เช่น ห้วยทับทัน

2.4 สภาพภูมิอากาศ

จากการศึกษาสถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) พบว่า ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีรายละเอียดดังนี้

2.4.1 อุณหภูมิ

มีอุณหภูมิโดยเฉลี่ยทั้งปี 27.4 องศาเซลเซียส อุณหภูมิสูงสุดเฉลี่ย 36.4 องศาเซลเซียส ในเดือนเมษายน และอุณหภูมิต่ำสุดเฉลี่ย 18.1 องศาเซลเซียส ในเดือนมกราคม

2.4.2 ปริมาณน้ำฝน

มีปริมาณน้ำฝนรวมทั้งปี 1,477.7 มิลลิเมตร มีฝนตกประมาณ 114 วัน เดือนที่มีฝนตกมากที่สุด ในเดือนกันยายน มีปริมาณฝน 303.5 มิลลิเมตร และมีฝนตกประมาณ 19 วัน

2.4.3 สมดุลน้ำเพื่อการเกษตร

จากข้อมูลสถิติภูมิอากาศในคาบ 30 ปี (พ.ศ.2537-2566) ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ ได้นำมาวิเคราะห์สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร ซึ่งเป็นการวิเคราะห์หาช่วงฤดูกาลเพาะปลูกพืช ตลอดจนช่วงระยะเวลาที่พืชเสี่ยงต่อการขาดน้ำ ข้อมูลที่นำมาวิเคราะห์ คือ ปริมาณน้ำฝน และศักยภาพการคายระเหยน้ำอ้างอิง (ETO) ซึ่งคำนวณด้วยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0 โดยใช้สมการ Penman-Monteith สามารถสรุปสมดุลของน้ำเพื่อการเกษตรในเขตอาศัยน้ำฝนได้ดังนี้

ช่วงที่เหมาะสมต่อการปลูกพืช เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดิน และการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่กลางเดือนเมษายนถึงต้นเดือนพฤศจิกายน

ช่วงที่มีน้ำมากเกินไป เป็นช่วงที่ค่าปริมาณน้ำฝนมากกว่าค่าการระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ปลายเดือนเมษายนถึงปลายเดือนตุลาคม

ช่วงขาดน้ำ เป็นช่วงฤดูแล้งที่ค่าปริมาณน้ำฝนน้อยกว่าค่า 0.5 การระเหยจากผิวดินและการคายน้ำของพืช ซึ่งพืชอาจเสียหายจากการขาดแคลนน้ำได้ ซึ่งช่วงนี้เริ่มตั้งแต่ต้นเดือนพฤศจิกายนถึงต้นเดือนเมษายน ดังแสดงในตารางที่ 2-1 และรูปที่ 2-2

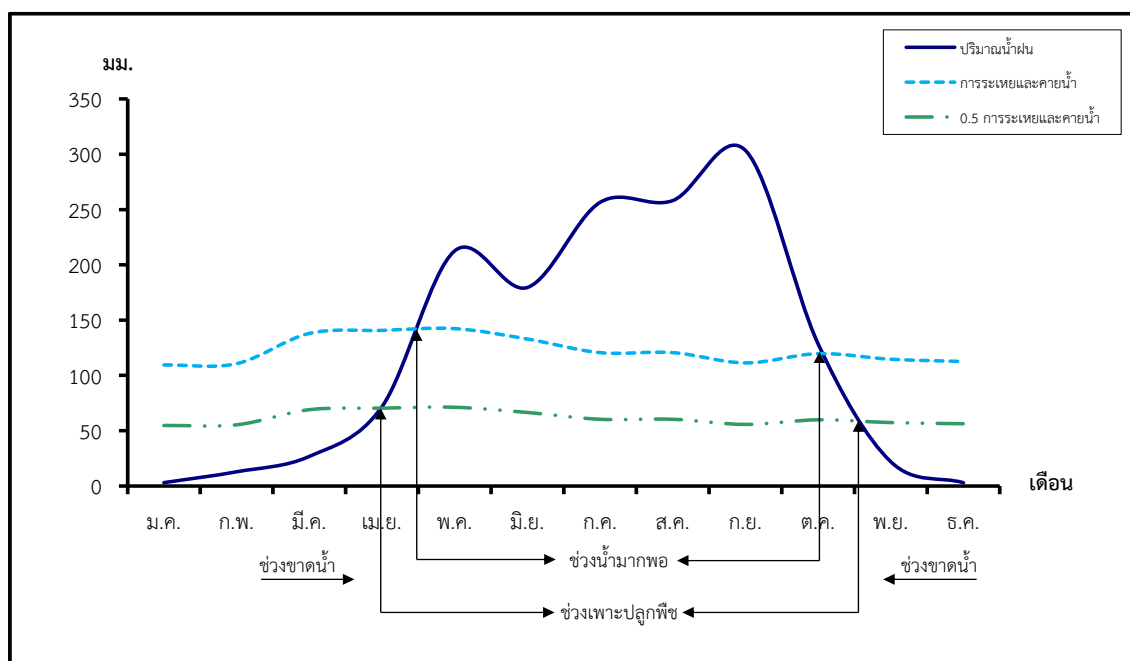
ตารางที่ 2-1 สถิติภูมิอากาศ ณ สถานีตรวจอากาศจังหวัดศรีสะเกษ¹

เดือน	อุณหภูมิ (°ซ.)			ความชื้นสัมพัทธ์ (%)	ปริมาณน้ำฝน (มม.)	จำนวนวันที่ฝนตก (วัน)	ศักยภาพการคายระเหยน้ำ/2 (มม.)	ปริมาณฝนใช้การ/2 (มม.)
	ต่ำสุด	สูงสุด	เฉลี่ย					
ม.ค.	18.1	31.1	24.0	68.0	3.0	0.9	109.4	3.0
ก.พ.	19.8	33.5	26.1	66.0	12.8	2.0	110.6	12.5
มี.ค.	22.9	35.7	28.6	66.0	26.7	4.2	138.0	25.6
เม.ย.	24.8	36.4	29.8	69.0	71.7	7.0	140.7	63.5
พ.ค.	25.5	35.0	29.4	76.0	212.6	14.4	142.3	140.3
มิ.ย.	25.6	34.1	29.1	78.0	179.5	14.7	132.9	127.9
ก.ค.	25.1	32.8	28.4	81.0	256.5	17.8	120.6	150.7
ส.ค.	25.1	32.4	28.1	83.0	258.1	19.3	120.6	150.8
ก.ย.	24.7	31.9	27.7	85.0	303.5	19.3	111.3	155.3
ต.ค.	23.8	31.6	27.2	80.0	128.5	10.5	119.7	102.1
พ.ย.	22.0	31.8	26.4	73.0	21.9	3.1	114.6	21.1
ธ.ค.	19.1	30.6	24.4	69.0	2.9	0.8	112.5	2.9
เฉลี่ย	23.0	33.1	27.4	74.5	-	-	-	-
รวม	-	-	-	-	1,477.7	114.0	1,473.1	955.7

หมายเหตุ : ¹เป็นสถานีตรวจอากาศที่ใกล้พื้นที่ตำบลมากที่สุด

²จากการคำนวณโดยโปรแกรม Cropwat for Windows Version 8.0

ที่มา : กรมอุตุนิยมวิทยา (2567)

รูปที่ 2-2 สมดุลของน้ำเพื่อการเกษตร จังหวัดศรีสะเกษ

2.5 สภาพการใช้ที่ดินปัจจุบัน

จากฐานข้อมูลของกองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2567) พบว่าสภาพการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ซึ่งสำรวจโดยกลุ่มวิเคราะห์สภาพการใช้ที่ดินประกอบด้วยประเภทการใช้ที่ดินต่างๆ ดังนี้

2.5.1) พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,320 ไร่ หรือร้อยละ 5.38 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ หมู่บ้านบนพื้นราบ สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ และโรงงานอุตสาหกรรม เป็นต้น

2.5.2) พื้นที่เกษตรกรรม มีเนื้อที่ 21,210 ไร่ หรือร้อยละ 86.51 ของพื้นที่ตำบล ประกอบด้วยการใช้ประโยชน์ที่ดินด้านเกษตรกรรมต่างๆ ดังต่อไปนี้

1) พื้นที่เกษตรผสมผสาน มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือร้อยละ 0.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม

2) พื้นที่นา มีเนื้อที่ 16,188 ไร่ หรือร้อยละ 66.02 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ นาข้าว

3) พืชไร่ มีเนื้อที่ 3,920 ไร่ หรือร้อยละ 15.99 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ มันสำปะหลัง และอ้อย เป็นต้น

4) ไม้ยืนต้น มีเนื้อที่ 942 ไร่ หรือร้อยละ 3.85 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ยางพารา ยูคาลิปตัส และไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม เป็นต้น

5) ไม้ผล มีเนื้อที่ 81 ไร่ หรือร้อยละ 0.32 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ทุเรียน ไม้ผลผสม กล้วย และ มะม่วง เป็นต้น

6) พุ่หญาเลี้ยงสัตว์และโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือร้อยละ 0.15 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า และพุ่หญาเลี้ยงสัตว์

7) สถานที่เพาะเลี้ยงสัตว์น้ำมีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือร้อยละ 0.16 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ สถานที่เพาะเลี้ยงปลา

2.5.3) พื้นที่ป่าไม้ มีเนื้อที่ 609 ไร่ หรือร้อยละ 2.49 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ ป่าปลูกสมบูรณ์ ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู และป่าผลัดใบสมบูรณ์

2.5.4) พื้นที่แหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 638 ไร่ หรือร้อยละ 2.59 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ และบ่อน้ำในไร่นา เป็นต้น

2.5.5) พื้นที่เบ็ดเตล็ด มีเนื้อที่ 742 ไร่ หรือร้อยละ 3.03 ของพื้นที่ตำบล ได้แก่ พุ่หญาสลับไม้ พุ่มไม้ละเมาะ พื้นที่ลุ่ม และเหมืองเก่า บ่อขุดเก่า

ตารางที่ 2-2 สภาพการใช้ที่ดินตำบลเปาะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
U	พื้นที่ชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,320	5.38
U201	หมู่บ้านบนพื้นราบ	1,149	4.69
U301	สถานที่ราชการและสถาบันต่างๆ	163	0.66
U502	โรงงานอุตสาหกรรม	6	0.02
U503	ลานตากและแหล่งรับซื้อทางการเกษตร	2	0.01
A	พื้นที่เกษตรกรรม	21,210	86.51
A001	เกษตรผสมผสาน/ไร่นาสวนผสม	5	0.02
A101	นาข้าว	16,188	66.02
A203	อ้อย	4	0.02
A204	มันสำปะหลัง	3,916	15.97
A300	ไม้ยืนต้นร้าง/เสื่อมโทรม	9	0.04
A302	ยางพารา	533	2.17
A304	ยูคาลิปตัส	392	1.60
A305	สัก	4	0.02

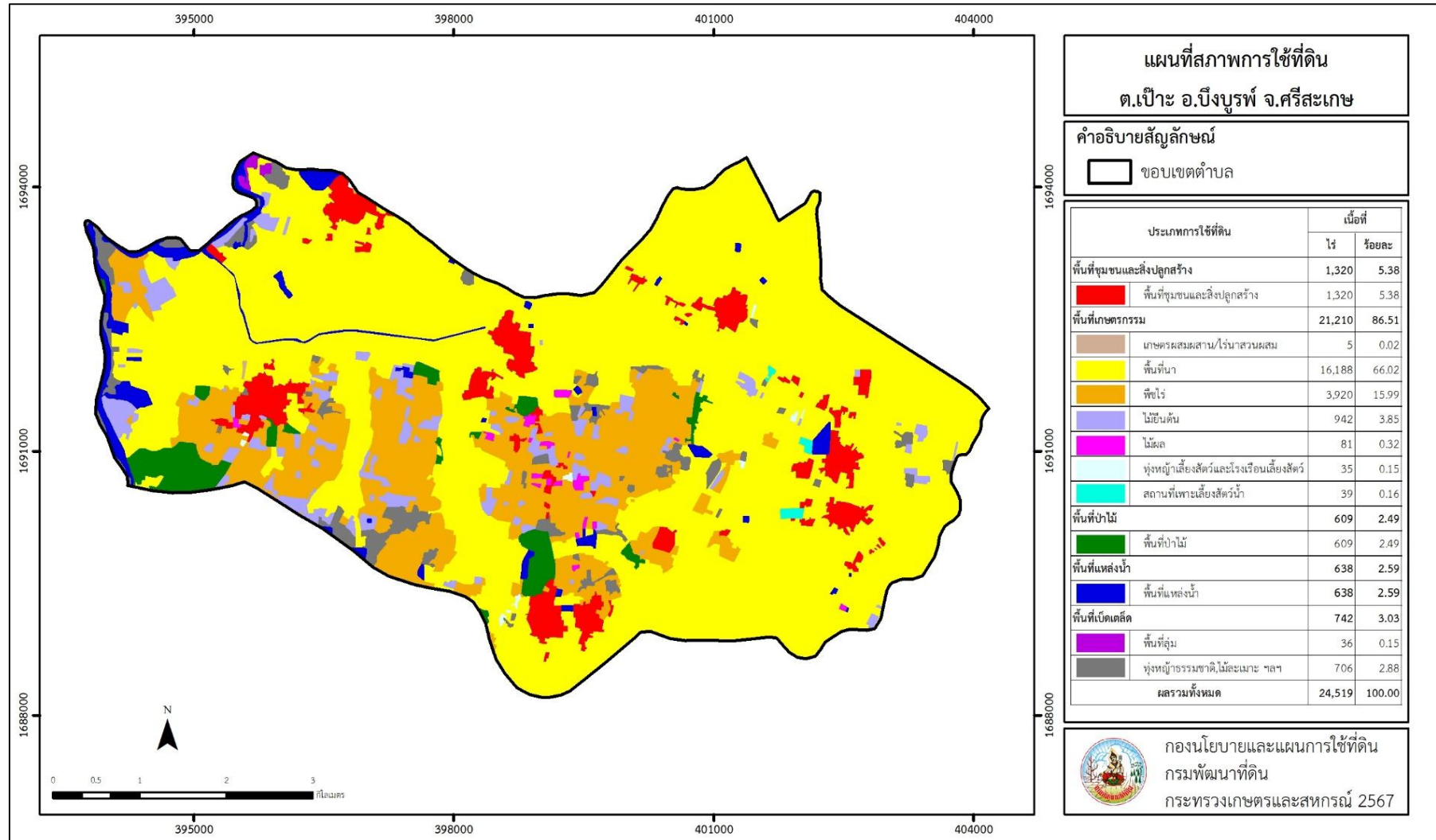

ตารางที่ 2-2 (ต่อ)

หน่วยแผนที่	ประเภทการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
A	พื้นที่เกษตรกรรม		
A315	ไผ่ปลูกเพื่อการค้า	4	0.02
A401	ไม้ผลผสม	28	0.11
A403	ทุเรียน	44	0.18
A405	มะพร้าว	2	0.01
A407	มะม่วง	3	0.01
A408	มะม่วงหิมพานต์	1	-
A411	กล้วย	3	0.01
A701	ทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	4	0.02
A702	โรงเรือนเลี้ยงโค กระบือ และม้า	31	0.13
A902	สถานที่เพาะเลี้ยงปลา	39	0.16
F	พื้นที่ป่าไม้	609	2.49
F200	ป่าผลัดใบรอสภาพฟื้นฟู	151	0.62
F201	ป่าผลัดใบสมบูรณ์	7	0.03
F501	ป่าปลูกสมบูรณ์	451	1.84
M	พื้นที่เบ็ดเตล็ด	742	3.03
M102	ทุ่งหญ้าสลับไม้พุ่ม/ไม้ละเมาะ	677	2.76
M201	พื้นที่ลุ่ม	36	0.15
M300	เหมืองเก่า บ่อขุดเก่า	29	0.12
W	พื้นที่แหล่งน้ำ	638	2.59
W101	แม่น้ำ ลำห้วย ลำคลอง	283	1.15
W102	หนอง บึง ทะเลสาบ	167	0.68
W201	อ่างเก็บน้ำ	55	0.22
W202	บ่อน้ำในไร่นา	81	0.33
W203	คลองชลประทาน	52	0.21
ผลรวมทั้งหมด		24,519	100.00

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 2-3 สภาพการใช้ที่ดิน ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

2.6 สภาพเศรษฐกิจและสังคม

2.6.1 ประชากร

จากหลักฐานทะเบียนราษฎรของกรมการปกครอง กระทรวงมหาดไทย ปี 2566 พบว่า ประชากรที่อาศัยในพื้นที่ตำบลเป้าะ มีประชากรรวม 6,074 คน แยกเป็นชาย 3,053 คน เป็นหญิง 3,021 คน ความหนาแน่นเฉลี่ย 155 คนต่อตารางกิโลเมตร มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,528 ครัวเรือน เป็นครัวเรือนเกษตรที่มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,180 ครัวเรือน หรือร้อยละ 77.23 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด และเป็นครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ ครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มาขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 348 ครัวเรือน หรือร้อยละ 22.77 ของจำนวนครัวเรือนทั้งหมด ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-3 และตารางที่ 2-4

ตารางที่ 2-3 จำนวนประชากรและครัวเรือนตำบลเป้าะ อำเภอปงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

ตำบล/หมู่บ้าน	จำนวน (ครัวเรือน)	จำนวนประชากร (คน)		
		ชาย	หญิง	รวม
ตำบลเป้าะ	1,528	3,053	3,021	6,074
หมู่ที่ 1 โนนลาน	62	109	102	211
หมู่ที่ 2 หาด	116	255	258	513
หมู่ที่ 3 หมาถาย	116	204	198	402
หมู่ที่ 4 ม่วง	107	200	192	392
หมู่ที่ 5 โนนแดง	101	171	159	330
หมู่ที่ 6 ค้อ	104	222	220	442
หมู่ที่ 7 หนองคูใหญ่	126	251	281	532
หมู่ที่ 8 หนองคูน้อย	85	179	170	349
หมู่ที่ 9 เหนือโนนลาน	108	215	217	432
หมู่ที่ 10 ม่วงงาม	106	187	209	396
หมู่ที่ 11 ค้อใต้	106	226	226	452
หมู่ที่ 12 หนองคูใต้	116	259	226	485
หมู่ที่ 13 โนนลานกลาง	80	158	164	322
หมู่ที่ 14 หาดใหม่พัฒนา	73	181	140	321
หมู่ที่ 15 หนองคูใหม่	68	134	146	280
หมู่ที่ 16 หมาถายเหนือ	54	102	113	215

ที่มา: กรมการปกครอง (2567)

ตารางที่ 2-4 จำนวนและสัดส่วนครัวเรือนเกษตรตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2566

รายการ	จำนวน (ครัวเรือน)	ร้อยละ
จำนวนครัวเรือนทั้งหมด¹⁾	1,528	100.00
- จำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร ²⁾	1,180	77.23
- จำนวนครัวเรือนที่ประกอบอาชีพอื่น ๆ และจำนวนครัวเรือนเกษตรที่ไม่ได้มากขึ้นทะเบียนฯ	348	22.77

ที่มา : 1) กรมการปกครอง (2567)

2) กรมส่งเสริมการเกษตร (2567)

2.6.2 การถือครองที่ดิน

ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีเนื้อที่รวมทั้งหมด 24,519 ไร่ มีจำนวนครัวเรือนทั้งหมด 1,528 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) จากการวิเคราะห์พบการถือครองที่ดินเฉลี่ยครัวเรือนละ 16.05 ไร่ จากข้อมูลสภาพการใช้ที่ดินในปัจจุบันของตำบลมีเนื้อที่เกษตรกรรม 21,210 ไร่ หรือร้อยละ 86.51 ของเนื้อที่ตำบล และเมื่อนำมาประเมินพบการถือครองที่ดินทางการเกษตรเฉลี่ยครัวเรือนละ 17.97 ไร่

2.6.3 ลักษณะทางเศรษฐกิจและการประกอบอาชีพ

การประกอบอาชีพในตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ส่วนใหญ่ประกอบอาชีพเกษตรกรรม ได้แก่ ทำนา โดยจำนวนครัวเรือนเกษตรที่มากขึ้นทะเบียนกรมส่งเสริมการเกษตร 1,180 ครัวเรือน (ตารางที่ 2-4) มีการใช้ที่ดินสำหรับปลูกข้าวมากเป็นอันดับหนึ่ง เกษตรกรยังมีการเลี้ยงสัตว์เพื่อจำหน่าย และบริโภคในครัวเรือน

2.6.4 ด้านรายได้-รายจ่าย

จากข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) พบว่า รายได้ครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 164,977.43 บาท รายได้บุคคลเฉลี่ยปีละ 53,270.43 บาท รายจ่ายครัวเรือนเฉลี่ยปีละ 81,240.94 บาท รายจ่ายบุคคลเฉลี่ยปีละ 26,232.32 บาท เมื่อพิจารณาจะเห็นว่ารายได้ครัวเรือนมากกว่ารายจ่ายครัวเรือนปีละ 83,736.49 บาท และรายได้บุคคลมากกว่ารายจ่ายบุคคลปีละ 27,038.11 บาท ดังรายละเอียดในตารางที่ 2-5

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 2-5 รายได้-รายจ่ายเฉลี่ยครัวเรือนตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ปี 2565

ตำบล/หมู่บ้าน	แหล่งรายได้ของครัวเรือน (บาท/ปี)				รายได้เฉลี่ย (บาท/ปี)		รายจ่ายเฉลี่ย (บาท/ปี)	
	อาชีพหลัก	อาชีพรอง	รายได้อื่น	ทำ-หาเอง	ครัวเรือน	บุคคล	ครัวเรือน	บุคคล
ตำบลเป่าะ	71,909.00	52,692.15	15,124.21	25,252.08	164,977.43	53,270.43	81,240.94	26,232.32
หมู่ที่ 1 โนนลาน	57,857.14	40,204.08	20,102.04	14,734.69	132,897.96	50,092.31	95,224.49	35,892.31
หมู่ที่ 2 หาด	55,835.29	75,694.12	19,741.18	32,458.82	183,729.41	59,155.30	68,647.06	22,102.27
หมู่ที่ 3 หมาถาย	69,067.42	56,955.06	13,011.24	26,359.55	165,393.26	49,562.29	85,415.73	25,595.96
หมู่ที่ 4 ม่วง	51,578.95	49,663.16	8,400.00	15,431.58	125,073.68	54,755.76	52,781.05	23,106.91
หมู่ที่ 5 โนนแดง	52,391.89	61,337.84	22,229.73	25,872.16	161,831.62	49,485.70	80,216.22	24,528.93
หมู่ที่ 6 ค้อ	70,753.25	58,194.81	25,298.70	36,155.84	190,402.60	47,911.76	89,259.74	22,460.78
หมู่ที่ 7 หนองคูใหญ่	77,495.05	59,130.69	6,475.25	18,982.18	162,083.17	52,807.74	65,960.40	21,490.32
หมู่ที่ 8 หนองคูน้อย	71,080.00	67,213.33	29,253.33	46,920.00	214,466.67	55,274.91	120,853.33	31,147.77
หมู่ที่ 9 เหนือโนนลาน	83,309.28	52,953.81	10,930.41	27,103.09	174,296.60	55,982.68	79,783.51	25,625.83
หมู่ที่ 10 ม่วงงาม	70,488.89	55,866.67	10,111.11	24,411.11	160,877.78	55,263.36	65,511.11	22,503.82
หมู่ที่ 11 ค้อใต้	62,734.18	47,303.80	10,531.65	22,683.54	143,253.16	47,751.05	72,810.13	24,270.04
หมู่ที่ 12 หนองคูใต้	75,552.38	48,704.76	7,838.10	20,024.19	152,119.43	52,714.65	78,597.14	27,236.63
หมู่ที่ 13 โนนลานกลาง	55,150.68	31,328.77	20,890.41	32,424.66	139,794.52	47,245.37	80,479.45	27,199.07
หมู่ที่ 14 หาดใหม่พัฒนา	59,203.70	59,444.44	23,148.15	29,870.37	171,666.67	50,108.11	101,722.22	29,691.89
หมู่ที่ 15 หนองคูใหม่	131,293.97	25,476.19	21,015.87	15,584.76	193,370.79	58,011.24	115,923.81	34,777.14
หมู่ที่ 16 หมาถายเหนือ	125,807.69	37,403.85	4,653.85	12,634.62	180,500.00	75,693.55	81,500.00	34,177.42

ที่มา : กรมการพัฒนาชุมชน (2567)

บทที่ 3

สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ

การศึกษาสถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติในพื้นที่ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้แก่ ทรัพยากรป่าไม้ ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรดิน ซึ่งเป็นทรัพยากรกายภาพที่สำคัญต่อการทำการเกษตร ดังนั้นจึงจำเป็นต้องทราบว่าทรัพยากรธรรมชาติแต่ละชนิดปัจจุบันมีสถานะอย่างไร เพื่อใช้เป็นข้อมูลประกอบการวางแผนการใช้ที่ดินซึ่งจะนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรม รวมถึงมาตรการต่างๆ เพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างมีประสิทธิภาพต่อไป โดยมีรายละเอียดดังนี้

3.1 ทรัพยากรป่าไม้

3.1.1 ป่าไม้ตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี

1) ป่าอนุรักษ์ ไม่พบพื้นที่ป่าอนุรักษ์ (เขตอุทยานแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตวนอุทยาน เขตห้ามล่าสัตว์ป่า) ในพื้นที่

2) ป่าสงวนแห่งชาติ ได้มีการจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรและที่ดินป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรี วันที่ 10 มีนาคม 2535 และ 17 มีนาคม 2535 แบ่งออกเป็น 3 เขต ประกอบด้วย เขตพื้นที่ป่าเพื่อการอนุรักษ์ (Zone C) เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) และเขตพื้นที่ป่าที่เหมาะสมต่อการเกษตร (Zone A) จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบพื้นที่ป่าจำแนกเขตการใช้ประโยชน์ทรัพยากรที่ดินและป่าไม้ในพื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติตามมติคณะรัฐมนตรีในพื้นที่ คือ เขตพื้นที่ป่าเพื่อเศรษฐกิจ (Zone E) เนื้อที่ 10,535 ไร่

3.1.2 ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำ จากการวิเคราะห์ข้อมูล พบชั้นคุณภาพลุ่มน้ำในพื้นที่ ได้แก่

- 1) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4A เนื้อที่ 2,099 ไร่
- 2) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 4B เนื้อที่ 5,699 ไร่
- 3) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5A เนื้อที่ 488 ไร่
- 4) พื้นที่ลุ่มน้ำชั้นที่ 5B เนื้อที่ 16,233 ไร่

ทั้งนี้ เนื้อที่ดังกล่าวข้างต้นคำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์ เป็นเนื้อที่เบื้องต้นเท่านั้น ไม่สามารถใช้อ้างอิงได้ทางกฎหมาย

3.2 ทรัพยากรน้ำ

3.2.1 ปริมาณน้ำฝน พบว่า ในพื้นที่ตำบลเป๊าะ มีปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในคาบ 30 ปี พ.ศ.2537-2566 มีปริมาณน้ำฝนรวม 1,477.7 มิลลิเมตรต่อปี

3.2.2 น้ำผิวดิน หมายถึง แม่น้ำลำคลอง หนอง บึง ทะเลสาบ อ่างเก็บน้ำ และแหล่งน้ำสาธารณะอื่น ๆ ที่อยู่ภายในผืนแผ่นดิน ในพื้นที่ตำบลเป้าะ มีแหล่งน้ำผิวดินธรรมชาติ ได้แก่ หนองคู หนองไผ่ หนองพับ และห้วยทับทัน

3.2.3 น้ำบาดาล จากฐานข้อมูลของกรมทรัพยากรน้ำบาดาล (2566) พบว่า ตำบลเป้าะ มีจำนวน บ่อบาดาลราชการจำนวน 19 บ่อ และจำนวนบ่อบาดาลเอกชนจำนวน 1 บ่อ

3.3 ทรัพยากรดิน

ทรัพยากรดินในพื้นที่ตำบลเป้าะ อำเภอเบ็ญจบุรีศรีสะเกษ พบหน่วยแผนที่ดินทั้งหมด 11 หน่วยแผนที่ดิน ดังนี้

3.3.1 ดินในพื้นที่ลุ่ม มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIA ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,214 ไร่ หรือร้อยละ 4.95 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ndg-sIB ชุดดินโนนแดง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,677 ไร่ หรือร้อยละ 10.92 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Re-sIA ชุดดินร่อยเอ็ด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,075 ไร่ หรือร้อยละ 24.78 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Re-col-sIA ดินร่อยเอ็ดที่เป็นดินร่วนหยาบ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 2,683 ไร่ หรือร้อยละ 10.94 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Th-sicIA ชุดดินธวัชบุรี มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 46 ไร่ หรือร้อยละ 0.19 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.2 ดินในพื้นที่ดอน มี 5 หน่วยแผนที่ดิน ได้แก่

1) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-sIB ชุดดินจักราช มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2 - 5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 249 ไร่ หรือร้อยละ 1.02 ของเนื้อที่ตำบล

2) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-gm-sIA ดินจักราชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,065 ไร่ หรือร้อยละ 4.34 ของเนื้อที่ตำบล

3) หน่วยแผนที่ดิน Ckr-gm-sIB/b ดินจักราชที่มีจุดประสีเทา มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2 - 5 เปอร์เซ็นต์ และมีคันทนา มีเนื้อที่ 2,497 ไร่ หรือร้อยละ 10.18 ของเนื้อที่ตำบล

4) หน่วยแผนที่ดิน Cpg-sIB ชุดดินชุมพวง มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 6,578 ไร่ หรือร้อยละ 26.83 ของเนื้อที่ตำบล

5) หน่วยแผนที่ดิน Ptk-sIB ชุดดินพระทองคำ มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทราย ความลาดชัน 2-5 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 419 ไร่ หรือร้อยละ 1.71 ของเนื้อที่ตำบล

3.3.3 ดินในพื้นที่ดอน/พื้นที่ลุ่ม มี 1 หน่วยแผนที่ดิน คือ หน่วยแผนที่ดิน Chp-gm,fsi-silA/b/Ka-sidA หน่วยสัมพันธ์ของดินชุมพลบุรีที่มีจุดประสีเทาและเป็นดินทรายแป้งละเอียด มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ และมีคันนา และชุดดินกันทรวิชัย มีเนื้อดินบนเป็นดินร่วนเหนียวปนทรายแป้ง ความลาดชัน 0 - 2 เปอร์เซ็นต์ มีเนื้อที่ 1,016 ไร่ หรือร้อยละ 4.14 ของเนื้อที่ตำบล

ไม่พบปัญหาทรัพยากรดินทางการเกษตรตามสภาพธรรมชาติในพื้นที่ รายละเอียดของสมบัติดินตำบลเป่า อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ดังแสดงในตารางที่ 3-1 และแผนที่แสดงในลักษณะของชุดดินดังแสดงใน รูปที่ 3-1

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 3-1 สมบัติดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

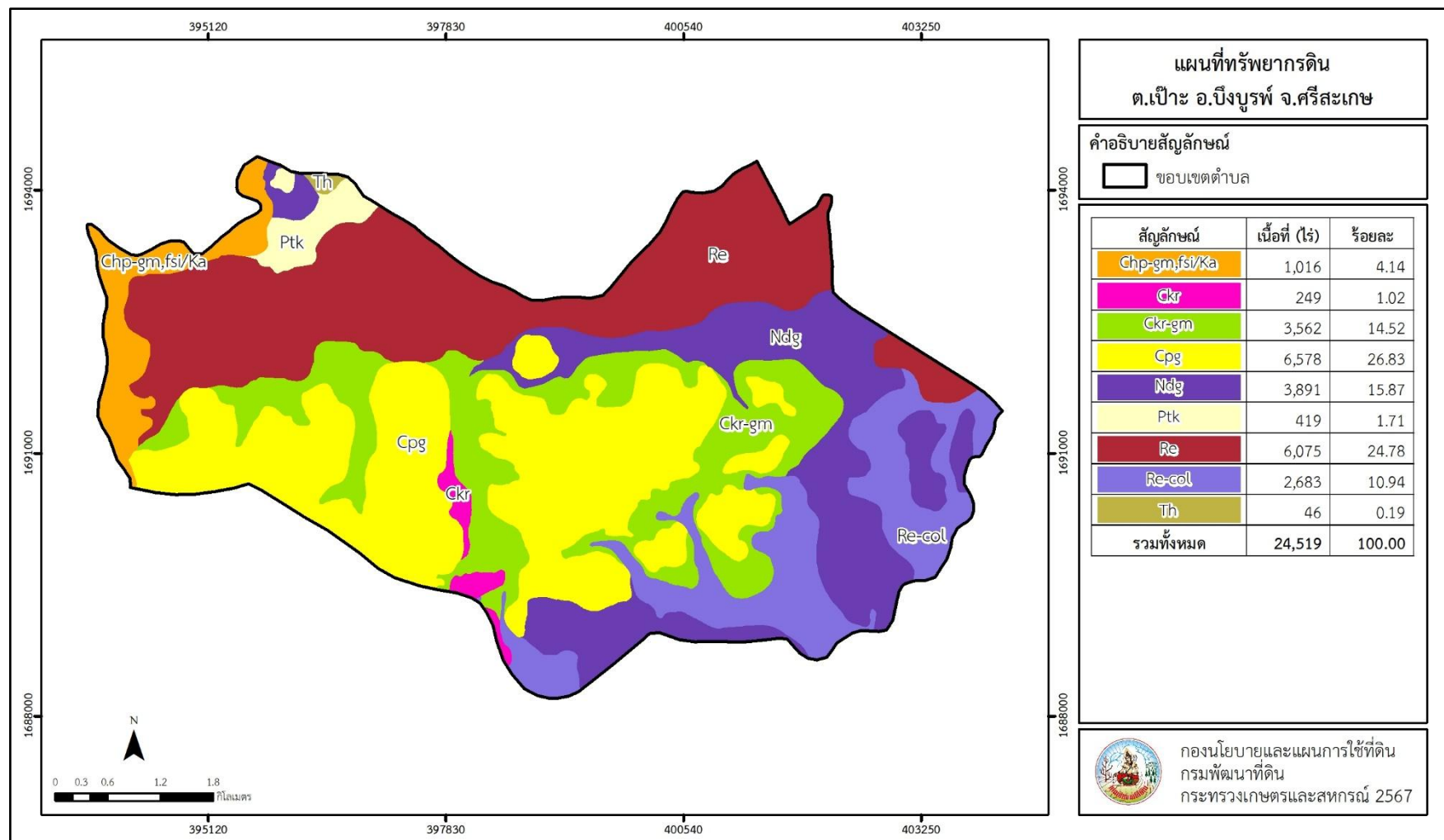
หน่วยแผนที่ดิน	ความลาดชัน (%)	ความลึก (ซม.)	การระบายน้ำ	ความอุดม สมบูรณ์ ของดิน	ความจุแลกเปลี่ยน แคตไอออน (cmol/kg)	ความอิ่มตัวเบส (%)	ปฏิกิริยาดิน		ค่าการนำ ไฟฟ้า (dS/m)	ความลึกของ ชั้นจาโรไซด์ (ซม.)	เนื้อที่	
							ดินบน	ดินล่าง			ไร่	ร้อยละ
Chp-gm,fsi-silA/b /Ka-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10/>20	<35/35-75	5.0-5.5	5.0-7.0	<2	-	1,016	4.14
Ckr-gm-s1A	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	1,065	4.34
Ckr-gm-s1B/b	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	2,497	10.18
Ckr-s1B	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	249	1.02
Cpg-s1B	2-5	>150	ดี	ต่ำ	10-20	<35	5.0-5.5	4.5-5.0	<2	-	6,578	26.83
Ndg-s1A	0-2	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	1,214	4.95
Ndg-s1B	2-5	>150	ดีปานกลางถึง ค่อนข้างเลว	ต่ำ	10-20	35-75	5.0-5.5	5.5-7.0	<2	-	2,677	10.92
Ptk-s1B	2-5	>150	ดีปานกลาง	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.5	<2	-	419	1.71
Re-col-s1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	5.0-5.5	5.5-6.0	<2	-	2,683	10.94
Re-s1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ต่ำ	<10	35-75	4.5-6.0	4.5-5.5	<2	-	6,075	24.78
Th-sic1A	0-2	>150	ค่อนข้างเลว	ปานกลาง	>20	35-75	6.0-6.5	6.5-7.0	<2	-	46	0.19
รวมทั้งหมด											24,519	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

ที่มา : กองสำรวจและวิจัยทรัพยากรดิน กรมพัฒนาที่ดิน (2566)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 3-1 ชุดดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 4

กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (Participatory Rural Appraisal: PRA)

4.1 การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA)

การวิเคราะห์ผลจากการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชน (PRA) เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567 มีสาระสำคัญสรุปได้ดังนี้

4.2.1 ปัญหาหลักของตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

- 1) ดินทรายขาด ความอุดมสมบูรณ์ ปัญหาดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง
- 2) น้ำเพื่อการเกษตรไม่เพียงพอ ขาดระบบกระจายน้ำ และระบบชลประทานไม่ครอบคลุมพื้นที่ มีบ่อน้ำแต่ใช้ไม่เพียงพอตลอดทั้งปี
- 3) โรคและแมลงระบาด วัชพืช ข้าวปน
- 4) ปัญหาราคาผลผลิตต่ำ
- 5) ต้นทุนการผลิตสูง
- 6) ปัญหายาเสพติด การลักขโมย หนี้นอกระบบ

4.2.2 ความต้องการของชุมชน เกษตรกรในเขตตำบลเป่าะ มีความต้องการ ดังนี้

- 1) แก้ปัญหาดินเค็ม ดินเป็นกรด-ด่าง ปัญหาคุณภาพน้ำบาดาลเป็นสนิม
- 2) แก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 3) แก้ไขปัญหาโรคแมลงศัตรูพืช วัชพืช
- 4) แก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร โดยการขุดลอกคลอง ขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล ระบบกระจายน้ำ
- 5) แก้ปัญหาราคาสินค้าการเกษตร
- 6) แก้ปัญหายาเสพติด การลักขโมย หนี้นอกระบบ

จากความต้องการให้ช่วยแก้ปัญหาของชุมชนตำบลเป่าะ ต่างๆ พบว่า

1. จากกรณีดินมีความเป็นกรด-ด่าง ดินเค็ม มีปัญหาด้านพื้นที่เพาะปลูก พืชไม่สามารถเจริญเติบโตได้ กรมพัฒนาที่ดินได้ส่งเสริมเกษตรกร โดยใช้ปูนโดโลไมท์ ในการแก้ไขปัญห แต่สถานะนี้ได้แจกจ่ายปูนโดโลไมท์ไปยังเกษตรกรที่ต้องการรับและที่มีปัญหาในการเพาะปลูก พร้อมทั้งแนะนำวิธีการแก้ปัญหาดินเค็ม โดยนำน้ำขึ้นมากักในบ่อพักก่อนนำไปใช้ประโยชน์ในแปลงเกษตรต่อไป เพื่อส่งเสริมการเพาะปลูกให้แก่เกษตรกรให้มีประสิทธิภาพเพิ่มขึ้น

2. กรณีแก้ปัญหาดินขาดความอุดมสมบูรณ์ ส่งเสริมการปลูกพืชปุ๋ยสดถั่วพราง ปอเทือง พร้อมทั้งนำโครงการที่เกี่ยวข้องของกรมพัฒนาที่ดินเข้ามาส่งเสริมการทำเกษตรในพื้นที่ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

3. กรณีโรคและแมลงศัตรูพืช กรมพัฒนาที่ดินได้มีการอบรมให้ความรู้และสาธิตการผลิตน้ำหมักจากสารเร่ง พด.7 ประโยชน์ของสารเร่ง พด. คือ ป้องกันแมลงศัตรูพืช เช่น เพลี้ยต่าง ๆ หนอนเจาะผลและลำต้น หนอนกระทู้ และหนอนกอ ซึ่งการอบรมดังกล่าวช่วยให้เกษตรกรมีความรู้และลดการใช้ยาฆ่าแมลงที่จะส่งผลต่อผลผลิต

4. กรณีแก้ปัญหาการขาดแคลนน้ำ การขาดแคลนน้ำเพื่อการเกษตร กรมพัฒนาที่ดินได้ดำเนินการขุดบ่อน้ำโครงการบ่อน้ำในไร่นานอกเขตชลประทานขนาด 1,260 ลูกบาศก์เมตร สนับสนุนโครงการบริหารจัดการน้ำใต้ดินในพื้นที่เสี่ยงภัยแล้งเพื่อเพิ่มศักยภาพการผลิตของเกษตรกร สำหรับการขุดเจาะบ่อน้ำบาดาล สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้ประสานเรื่องไปยังกรมทรัพยากรน้ำบาดาลจังหวัดศรีสะเกษ และการขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ จัดทำระบบส่งน้ำ กระจายน้ำนั้น องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะมีแผนการดำเนินร่วมกับชลประทาน

5. การแก้ไขปัญหาราคาผลผลิตของสินค้า กรมพัฒนาที่ดินได้เข้ามามีส่วนร่วมกับเกษตรกรในตำบลเป๊าะ กรมพัฒนาที่ดินมีโครงการเกษตรอินทรีย์ และการขับเคลื่อนกลุ่มเกษตรกรด้วยระบบการรับรองแบบมีส่วนร่วม PGS (ข้าว) ออกใบรับรองมาตรฐานเกษตรอินทรีย์ เพิ่มมูลค่าทางสินค้า และประกันคุณภาพผลผลิต

6. การแก้ไขปัญหายาเสพติดในชุมชนตำบลเป๊าะ ทางสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ ได้หาทางออกกับองค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ ส่งเสริมกีฬาต้านยาเสพติด พร้อมทั้งประสานงานหน่วยงานที่เกี่ยวข้องมารับทราบปัญหาและหาทางออกร่วมกัน

ผลจากการจัดทำกระบวนการแบบมีส่วนร่วมของชุมชน(PRA) ได้นำมาวิเคราะห์ร่วมกับปัญหาด้านกายภาพ โดยระบบ DPSIR มีรายละเอียดดังนี้

1) แรงขับเคลื่อน (Driver) มี 5 ประการ คือ

- 1.1) ดินเค็ม ดินเป็นกรดต่าง
- 1.2) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์
- 1.3) การใช้สารเคมีทางการเกษตร
- 1.4) ขาดแคลนน้ำ
- 1.5) ราคาสินค้าตกต่ำ

2) แรงกดดัน (Pressure) ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 6 ประการ คือ

- 2.1) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 2.2) การอนุรักษ์ดินและน้ำ

2.3) การทดแทนสารเคมีทางการเกษตร

2.4) จัดหาแหล่งน้ำ

2.5) การส่งเสริมกลุ่มเกษตรกร

2.6) การแก้ปัญหาหนี้สิน

3) **สภาวะ (State)** ที่เกิดจากปัจจัยขับเคลื่อน มี 3 ประการ คือ

3.1) ดินขาดแร่ธาตุอาหาร

3.2) แหล่งน้ำตื้นเขิน

3.3) ที่กักเก็บน้ำไม่เพียงพอ ต่อการเกษตร และอุปโภค บริโภคในหน้าแล้ง

4) **ผลกระทบ (Impact)** ที่ปรากฏในพื้นที่ มี 5 ประการ คือ

4.1) ขาดแคลนแหล่งน้ำเพื่อการเกษตร/อุปโภคบริโภค

4.2) ผลผลิตตกต่ำ/ต้นทุนการผลิตสูง

4.3) รายได้ลดลง รายจ่ายเพิ่มขึ้น

4.4) มีปัญหาคุณภาพชีวิต

4.5) ปัญหาสุขภาพ

5) **การตอบสนอง (Response)** ของรัฐในอดีต ปัจจุบันและอนาคตดังนี้

อดีต-ปัจจุบัน

พื้นที่ลาดชัน

1) ขุดลอกแหล่งน้ำธรรมชาติ

2) บ่อดักตะกอน

3) ปลุกหญ้าแฝก

พื้นที่ราบ

1) ปรับรูปแปลงนา

2) บ่อน้ำในไร่นา

3) ขุดลอกคลองแหล่งน้ำธรรมชาติ

4) ปรับปรุงบำรุงดินด้วยปุ๋ยพืชสด ปุ๋ยหมัก น้ำหมัก และไถกลบตอซัง

5) ปรับเปลี่ยนปลูกพืชใช้น้ำน้อยหลังนา

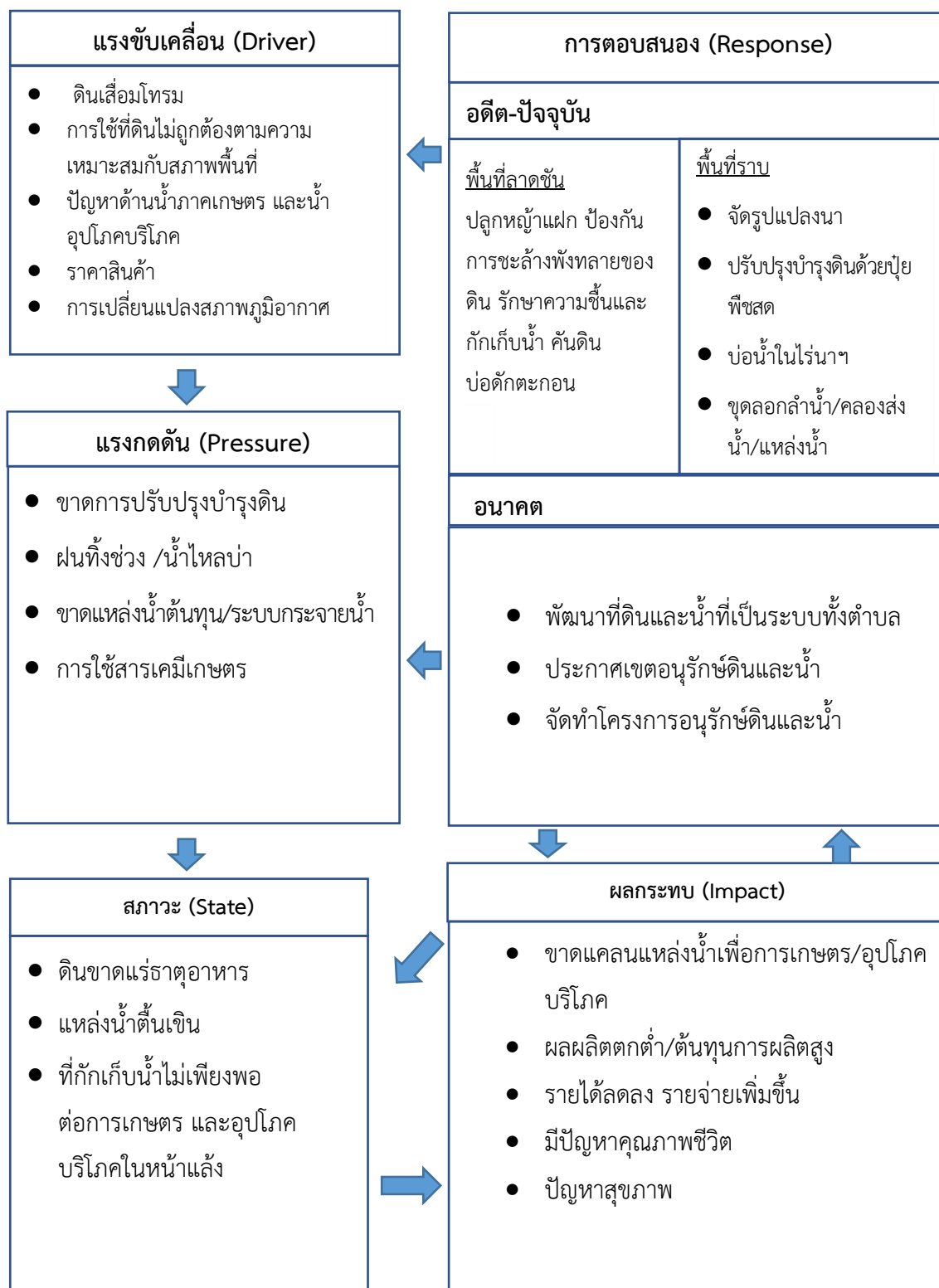
6) ปลูกป่าไม้รอบแหล่งน้ำ

อนาคต

- พัฒนาที่ดินและน้ำทั้งตำบลอย่างเป็นระบบ

- ประกาศเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ

- จัดทำโครงการอนุรักษ์ดินและน้ำ (ดังในรูปที่ 4.1)

รูปที่ 4-1 การวิเคราะห์สถานการณ์โดยระบบ DPSIR ของตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

4.2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบัน

ตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ มีการเพาะปลูกพืช ดังนี้

- 1) ข้าวนาปี ปลูกในช่วงเดือนพฤษภาคมถึงเดือนพฤศจิกายน พันธุ์ที่ใช้ ข้าวขาวดอกมะลิ 105 และ กข 15
- 2) มันสำปะหลัง สามารถปลูกได้ 1 ครั้ง/ปี ส่วนใหญ่ปลูกโดยอาศัยน้ำฝน เก็บเกี่ยวผลผลิตช่วงเดือนธันวาคม – เมษายน พันธุ์ที่ปลูก เช่น เกษตรศาสตร์ 50 หัวยง 60 และระยอง 90 เป็นต้น
- 3) เกษตรผสมผสานและปลูกพืชผัก หมุนเวียนตลอดทั้งปี โดยจะปลูกมากในช่วงหลังการเก็บเกี่ยวข้าว การปลูกพืชผัก เช่น พริก มะเขือ กะเพรา โหระพา ข่า ตะไคร้ ระหว่างเดือนกรกฎาคมถึงเดือนธันวาคม

เดือน ชนิดพืช	ม.ค	ก.พ	มี.ค	เม.ย	พ.ค	มิ.ย	ก.ค	ส.ค	ก.ย	ต.ค	พ.ย	ธ.ค	
บริเวณพื้นที่ราบลุ่ม													
1.ข้าว					นาปี								
2. มัน สำปะหลัง	มันสำปะหลัง												
2.เกษตร ผสมผสาน	เกษตรผสมผสาน พืชผัก เช่นพริก												

รูปที่ 4-2 ระบบการปลูกพืชในปัจจุบันตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 5

การประเมินคุณภาพที่ดิน

5.1 หลักการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ

การประเมินคุณภาพที่ดินหรือการประเมินความเหมาะสมของที่ดิน สอดคล้องตามหลักการของ FAO Framework ค.ศ. 1983 ซึ่งการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพ เป็นการประเมินศักยภาพของที่ดินว่าที่ดินนั้นๆเหมาะสมมากหรือน้อยเพียงใดสำหรับการใช้ที่ดินประเภทต่างๆ หรือการปลูกพืชต่างๆ โดยพิจารณาจาก สภาพแวดล้อมที่มีผลต่อการเจริญเติบโตของพืช สมบัติดินที่ได้จำแนกไว้ในแต่ละตำบล ร่วมกับการจัดการพื้นที่ เช่น ระบบชลประทาน พื้นที่กร่อง การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ เป็นต้น และนอกจากนี้พิจารณาความต้องการปัจจัยต่อการปลูกพืชแต่ละชนิด สอดคล้องตามหลักการของ FAO ได้แก่ ความต้องการด้านพืช ความต้องการด้านการจัดการ ความต้องการด้านการอนุรักษ์ (บัณฑิต และคำณ, 2542) รายละเอียดดังตารางที่ 5-1

ระดับความเหมาะสมของที่ดินได้จากการสังเคราะห์ข้อมูลดิน การจัดการที่ดิน หรือดินที่มีลักษณะเฉพาะที่เกิดขึ้นตามสภาพภูมิประเทศ (ซึ่งจะเรียกรวมว่าหน่วยที่ดิน) ลักษณะภูมิอากาศ พิจารณาร่วมกับระดับความต้องการปัจจัยต่อการเจริญเติบโตของพืชแต่ละชนิด หลังจากนั้นดำเนินการประเมินคุณภาพที่ดิน ซึ่งสามารถจำแนกระดับความเหมาะสมของที่ดินได้เป็น 4 ชั้น ได้แก่ เหมาะสมสูง (S1) เหมาะสมปานกลาง (S2) เหมาะสมเล็กน้อย (S3) และไม่เหมาะสม (N) โดยที่

S1 : ไม่มีข้อจำกัดด้านที่ดินตามปัจจัยที่ใช้พิจารณา

S2 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ง่ายหรือข้อจำกัดอาจไม่ส่งผลกระทบต่อ การเจริญเติบโตของพืชอย่างชัดเจน

S3 : มีข้อจำกัดด้านที่ดินที่แก้ไขได้ยาก ควรปรับเปลี่ยนการผลิตเป็นพืชชนิดอื่นหรือ กิจกรรมอื่น (ส่วนใหญ่เป็นลักษณะทางกายภาพ)

N : มีข้อจำกัดที่พัฒนาหรือปรับปรุงที่ดินได้ยากมาก หากจะดำเนินการพัฒนาหรือ ปรับปรุงต้องใช้ต้นทุนสูงหรือเครื่องจักรขนาดใหญ่ แนะนำให้ปรับเปลี่ยนการผลิต

ตารางที่ 5-1 ตัวอย่างการประเมินคุณภาพที่ดินด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดิน

คุณภาพที่ดิน (Land Quality)	คุณลักษณะที่ดินตัวแทน (Land Characteristics)	ระดับความเหมาะสม (Land Suitability Rating)
1. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		
1.1. การหยั่งลึกของรากพืช (r)	ความลึกของดิน	S1
1.2. ความชุ่มชื้นที่เป็นประโยชน์ต่อพืช (m)	ปริมาณน้ำฝนเฉลี่ยในรอบปี	S2m
1.3. ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช (o)	สภาพการระบายน้ำของดิน	S2o
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านพืช (Crop Requirements)		S2om
2. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		
2.1. สภาพการเขตกรรม (k)	ชั้นความยากง่ายในการ เขตกรรม (ดินบน)	S1
2.2. ศักยภาพการใช้เครื่องจักรกล (w)	ความลาดชันของพื้นที่	S3w
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการจัดการ (Management Requirements)		S3w
3. ความเหมาะสมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		
3.1 ความเสียหายจากการกัดกร่อน (e)	ความลาดชันของพื้นที่	S3e
ความเหมาะสมรวมด้านความต้องการด้านการอนุรักษ์ (Conservation Requirements)		S3e
ความเหมาะสมด้านกายภาพของประเภทการใช้ประโยชน์ที่ดินใน แต่ละหน่วยที่ดินโดยรวม		S3ew

5.2 พืชเศรษฐกิจที่สำคัญของตำบล

พืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือกของตำบล ได้แก่ ข้าว มันสำปะหลัง ยางพารา พริก หอมแดง กระเทียม ไข่ ถั่วลิสง

5.3 ระดับความเหมาะสมของที่ดิน

การประเมินคุณภาพที่ดินของพืชเศรษฐกิจหลักและพืชทางเลือก ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ได้ผลการประเมินคุณภาพที่ดิน ดังตารางที่ 5-2

ตารางที่ 5-2 ชั้นความเหมาะสมทางกายภาพของดิน ตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

หน่วยที่ดิน	ข้าว	มันสำปะหลัง	ยางพารา	พริก	หอมแดง	กระเทียม	ไผ่	ถั่วลิสง
Chp-gm,fsi-siA/b/Ka-sicIA	S2ns	N	S3o	S3o	N	S2ns	S2ons	S3o
Ckr-gm-sIA	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ons	S2ens	S2ns	S2ons
Ckr-gm-slB/b	S2ewons	S2ons	S2ons	S2ons	S2eons	S2ns	S2ns	S2ons
Ckr-slB	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2eons	S2ns	S2ns	S2ons
Cpg-slB	S3o	S2sn	S2sn	S2sn	S2esn	N	S2sn	S2sn
Ndg-sIA	S2os	S2os	S2os	S2os	S2os	S2s	S2s	S2os
Ndg-slB	S2ewos	S2os	S2os	S2os	S2eos	S2xs	S2s	S2os
Ptk-slB	S3o	S2ons	S2ons	S2ons	S2eons	S2ns	S2ns	S2ons
Re-col-sIA	S3o	N	S3o	S3o	N	N	S2ons	S3o
Re-sIA	S3o	N	S3o	S3o	N	N	S2ons	S3o
Th-sicIA	S1	N	S3o	S3o	N	N	S2o	S3o

หมายเหตุ : * หมายถึง หน่วยแผนที่ดินที่มีความอุดมสมบูรณ์ของดินต่างจากหน่วยแผนที่ดินเดียวกัน

ความหมายของสัญลักษณ์แสดงข้อจำกัดชั้นความเหมาะสม

e = ความเสียหายจากการกัดกร่อน

r = สภาวะการหยั่งลึกของราก

n = ความจุในการดูดซับธาตุอาหาร

w = ศักยภาพการใช้เครื่องจักร

o = ความเป็นประโยชน์ของออกซิเจนต่อรากพืช

s = ความเป็นประโยชน์ของธาตุอาหาร

บทที่ 6

แผนการใช้ที่ดิน

6.1 การวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดทำแผนการใช้ที่ดินระดับตำบล

ตามที่กรมพัฒนาที่ดินได้จัดทำแผนปฏิบัติการราชการกรมพัฒนาที่ดินระยะ 5 ปี (พ.ศ. 2566-2570) เพื่อให้บรรลุตามวิสัยทัศน์ที่กำหนดไว้ คือ “เป็นองค์การอัจฉริยะทางดิน เพื่อขับเคลื่อนการใช้ที่ดินอย่างเหมาะสม 15 ล้านไร่ ภายในปี 2570” ซึ่งในส่วนของการประเมินการพัฒนาที่ 2 บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินด้วยชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง (High Value Dataset) ซึ่งมีเป้าหมาย คือ การนำชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ไปใช้ในการบริหารจัดการทางเกษตร ในส่วนของตัวชี้วัด บริหารจัดการทรัพยากรดินและที่ดินบนพื้นฐานของชุดข้อมูลที่มีมูลค่าสูง ร้อยละ 100 กลยุทธ์ที่ 2 ยุทธศาสตร์แผนการใช้ที่ดินไปสู่การปฏิบัติ ได้กำหนดให้ ร้อยละของแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลที่จัดทำแล้วเสร็จทั่วประเทศ ภายใน ปี 2570 (ไม่น้อยกว่า ร้อยละ 80) เป็นตัวชี้วัดหนึ่งของกลยุทธ์ดังกล่าว

การวางแผนการใช้ที่ดินระดับตำบลเป็นการวางกรอบและนโยบายการพัฒนาพื้นที่ให้เกิดการใช้ที่ดินอย่างสมดุลและยั่งยืน ซึ่งจะมีความละเอียดและเฉพาะเจาะจงมากกว่าแผนการใช้ที่ดินระดับประเทศที่ใช้เป็นกรอบนโยบายการพัฒนาพื้นที่ระดับประเทศ เป็นการกำหนดแนวทางใช้ที่ดินให้ตรงกับศักยภาพโดยเฉพาะทางด้านการเกษตร และนำไปสู่การกำหนดแผนงาน โครงการ กิจกรรมที่มีความสอดคล้องกับสภาพพื้นที่ ทั้งนี้การใช้ขอบเขตการปกครองในระดับตำบลจะนำไปสู่การพัฒนาเชิงพื้นที่ที่มีเป้าหมายและทิศทางสอดคล้องตามบริบทของแต่ละตำบล และมีผู้รับผิดชอบโดยตรง คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ซึ่งแผนการใช้ที่ดินในระดับที่ใหญ่กว่านี้อาจไม่สามารถนำมาใช้ปฏิบัติงานในระดับพื้นที่ได้อย่างเป็นรูปธรรมเนื่องจากเป็นแผนงานสำหรับนำไปใช้ปฏิบัติงานเชิงนโยบายและยุทธศาสตร์ในภาพรวม

ทั้งนี้แผนการใช้ที่ดินเป็นผลที่ได้จากการวิเคราะห์ข้อมูลทางด้านกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม โดยได้นำฐานข้อมูลที่ได้จากการรวบรวมข้อมูลทุติยภูมิ และข้อมูลปฐมภูมิจากการสำรวจภาคสนาม การศึกษาด้านกายภาพ ได้จาก การวิเคราะห์สถานภาพของทรัพยากรธรรมชาติ อาทิ ทรัพยากรดิน ทรัพยากรน้ำ และทรัพยากรป่าไม้ร่วมกับการพิจารณาลักษณะการใช้ประโยชน์ที่ดิน ข้อกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ในเขตป่าไม้ตามกฎหมาย เช่น เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า เขตอุทยานแห่งชาติ เขตป่าสงวนแห่งชาติ และนโยบายของรัฐที่เกี่ยวข้องกับพื้นที่ที่มีมติคณะรัฐมนตรีเกี่ยวกับการใช้ที่ดิน มติคณะรัฐมนตรีเรื่องการจำแนกการใช้ประโยชน์ที่ดินในพื้นที่ป่าไม้ในเขตป่าสงวนแห่งชาติ เป็นต้น ประกอบกับการพิจารณาจากทิศทางตามกรอบนโยบายที่เกี่ยวข้องกับการกำหนดเขตการใช้ที่ดินภายในพื้นที่ตำบล เช่น ยุทธศาสตร์ของจังหวัด ร่วมกับความต้องการของท้องถิ่น สามารถกำหนดแนวทางการใช้ที่ดินตามศักยภาพของทรัพยากร เพื่อการรักษาคุณภาพของลักษณะทางนิเวศวิทยาและการอนุรักษ์

ทรัพยากรธรรมชาติ โดยคำนึงถึงสภาพทางเศรษฐกิจและสังคมของชุมชนในพื้นที่ ซึ่งข้อมูลนี้ส่วนหนึ่งได้มาจากการวิเคราะห์ชุมชนแบบมีส่วนร่วม (PRA) ทำการสังเคราะห์ข้อมูลทุกด้านเพื่อให้ได้เขตการใช้ที่ดินที่เหมาะสมกับศักยภาพของพื้นที่ต่อไป

6.2 แผนการใช้ที่ดิน

จากการวิเคราะห์ข้อมูลกายภาพ เศรษฐกิจ และสังคม พบว่าแผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ สามารถกำหนดออกเป็น 6 เขตหลัก ได้แก่ เขตป่าไม้ เขตเกษตรกรรม เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง เขตแหล่งน้ำ เขตพื้นที่อื่น ๆ เขตรักษาสมดุของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม มีรายละเอียดดังนี้ (ตารางที่ 6-1 และรูปที่ 6-1)

6.2.1 เขตป่าไม้ เป็นเขตพื้นที่ที่อยู่ในเขตป่าตามกฎหมายและมติคณะรัฐมนตรี ได้แก่ พื้นที่ป่าสงวนแห่งชาติ เขตรักษาพันธุ์สัตว์ป่า อุทยานแห่งชาติ เขตป่าไม้ถาวร หรืออยู่ในพื้นที่ชั้นคุณภาพลุ่มน้ำชั้นที่ 1A 1B หรือ 2 พื้นที่ในเขตนี้ส่วนใหญ่ยังคงสภาพเป็นป่าไม้ บางบริเวณได้ถูกนำไปใช้ประโยชน์ในรูปแบบที่ไม่เหมาะสม ไม่เป็นไปตามมาตรการหรือกฎหมายที่เกี่ยวข้องกับการใช้ประโยชน์ของที่ดินหรือทรัพยากรป่าไม้ของพื้นที่นั้นๆ ประกอบด้วย 3 เขตรอง ได้แก่ เขตป่าไม้สมบูรณ์ เขตป่าไม้เสื่อมโทรม และเขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ มีเนื้อที่ 509 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.08 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตป่าไม้สมบูรณ์ (สัญลักษณ์ 1100) มีเนื้อที่ 411 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.68 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่อยู่ภายในเงื่อนไขดังกล่าวข้างต้น แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้สมบูรณ์

2) เขตป่าไม้เสื่อมโทรม (สัญลักษณ์ 1200) มีเนื้อที่ 68 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.28 ของเนื้อที่ตำบล แต่มีสภาพการใช้ที่ดินปัจจุบันเป็นป่าไม้ที่มีลักษณะเสื่อมโทรม ซึ่งหากปล่อยไว้ตามธรรมชาติไม่มีการเข้าไปรบกวนอาจฟื้นตัวกลับมาเป็นป่าสมบูรณ์ได้ดังเดิม

3) เขตพื้นที่พุ่มธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 1300) มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีการบุกรุก แฉ้วางพื้นที่ป่าไม้ และเปลี่ยนแปลงการใช้ประโยชน์พื้นที่เป็นอย่างอื่น ส่วนใหญ่เพื่อทำการเกษตร

6.2.2 เขตเกษตรกรรม เป็นพื้นที่เกษตรกรรมซึ่งในที่นี้ คือ พื้นที่ที่อยู่นอกเขตที่มีการประกาศเป็นเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ซึ่งรัฐได้กำหนดเป็นพื้นที่ทำกิน มีการออกเอกสารสิทธิ์ซึ่งรวมถึงพื้นที่ในเขตปฏิรูปที่ดินเพื่อเกษตรกรรมด้วย เขตนี้รวมถึงการทำกิจกรรมภาคการเกษตรอื่นที่นอกเหนือจากการปลูกพืชด้วย ประกอบด้วย 5 เขตรอง ได้แก่ เขตเกษตรกรรมขั้นดี เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ เขตประมง และเขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 21,210 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 86.50 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

1) เขตเกษตรกรรมขั้นดี พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตมากที่สุดตำบล เนื่องจากมีระบบชลประทาน สามารถส่งน้ำช่วยในการปลูกพืชเพื่อทำการเกษตรนอกฤดูฝน โดยเฉพาะข้าวนาปรัง และพืชอายุสั้นได้เป็นอย่างดี และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช ส่งผลให้ศักยภาพของที่ดินที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกในระดับสูงถึงปานกลาง สัตว์ มีเนื้อที่ 5,324 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 21.71 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2110) มีเนื้อที่ 5,287 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 21.56 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมสูงถึงปานกลาง และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ เช่น พริก พืชผัก เป็นต้น

(2) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2130) มีเนื้อที่ 6 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

(3) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2140) มีเนื้อที่ 31 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.13 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ มันสำปะหลัง

2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง พื้นที่เขตนี้มีศักยภาพในการผลิตรองจากเขตเกษตรกรรมขั้นดี ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ประเภท ได้แก่ เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) และเขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 1) เป็นเขตที่มีการบริหารจัดการด้านทรัพยากรน้ำโดยเฉพาะระบบชลประทาน มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม ดัดข้อจำกัดจากลักษณะดิน ซึ่งมีสมบัติดินที่ไม่เหมาะสมบางประการมีเนื้อที่ 1,905 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 7.77 ของเนื้อที่ตำบล มีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2211) มีเนื้อที่ 1,598 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 6.52 ของเนื้อที่ตำบล เป็นพื้นที่ที่มีศักยภาพต่อการทำนาในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวโดยส่วนใหญ่เป็นลักษณะ นาปีตามด้วยนาปรัง และบางพื้นที่ทำนาปีตามด้วยพืชฤดูแล้งชนิดต่าง ๆ

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2212) มีเนื้อที่ 9 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ เงาะ มะม่วง

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2213) มีเนื้อที่ 84 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2214) มีเนื้อที่ 209 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.85 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ มันสำปะหลัง

- เขตปลูกพืชทางเลือก (สัญลักษณ์ 2215) มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชผัก ไม้ดอก หรือเกษตรผสมผสาน โดยพืชที่ปลูกได้แก่ พริก

(2) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตสูง (ประเภทที่ 2) เป็นเขตที่ทำการเกษตรโดยอาศัยน้ำฝนเป็นหลัก ซึ่งส่งผลให้มีข้อจำกัดต่อการเพาะปลูกพืชด้านความชื้นที่พืชนำไปใช้ประโยชน์ในส่วนของที่ดินมีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับสูงถึงปานกลาง และนอกจากนี้พบว่าดินในพื้นที่เขตนี้มีสมบัติที่เหมาะสมต่อการเพาะปลูกพืชแยกตามชนิดพืช มีเนื้อที่ 8,172 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 33.33 ของเนื้อที่ตำบลมีรายละเอียดดังนี้

- เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2221) มีเนื้อที่ 3,834 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 15.64 ของเนื้อที่ตำบล และปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

- เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2222) มีเนื้อที่ 65 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.27 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล โดยไม้ผลที่ปลูกได้แก่ มะม่วง เงาะ

- เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2223) มีเนื้อที่ 673 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.74 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น โดยไม้ยืนต้นที่ปลูกได้แก่ ยูคาลิปตัส

- เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2224) มีเนื้อที่ 3,600 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 14.68 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูก ได้แก่ มันสำปะหลัง

3) เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพการผลิตต่ำ พื้นที่เขตนี้ถูกกำหนดให้เป็นเขตเกษตรกรรมที่ต้องมีการดำเนินการแก้ไขปัญหาคือเป็นข้อจำกัดของการใช้ที่ดินเพื่อเกษตรกรรมต่างๆ การทำการเกษตรในเขตนี้อาศัยน้ำฝนเป็นหลัก มีศักยภาพในการผลิตอยู่ในระดับเหมาะสมเล็กน้อยถึงไม่เหมาะสม พบปัญหาทางกายภาพของดินที่สำคัญหลาย เช่น เป็นดินตื้นซึ่งเป็นข้อจำกัดของการหยั่งรากพืชในการยึดลำต้นและการดูดซับธาตุอาหารพืชในดิน เนื้อดินเป็นทรายจัด ซึ่งมีผลต่อความสามารถในการอุ้มน้ำ เป็นพื้นที่ที่มีความลาดชัน เป็นต้น จากข้อจำกัดการใช้ที่ดินดังกล่าวข้างต้นจึงจำเป็นต้องพัฒนาปรับปรุงและมีมาตรการเพื่อเพิ่มผลผลิตทางการเกษตรในพื้นที่ให้สูงขึ้น รวมถึงการป้องกันไม่ให้สภาพแวดล้อมเสื่อมโทรมจากการใช้พื้นที่มีเนื้อที่ 5,735 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 23.39 ของเนื้อที่ตำบลมีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทำนา (สัญลักษณ์ 2310) มีเนื้อที่ 5,469 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรมีการปลูกข้าวได้ปีละ 1 ครั้ง

(2) เขตปลูกไม้ผล (สัญลักษณ์ 2320) มีเนื้อที่ 5,469 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 22.31 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ผล

(3) เขตปลูกไม้ยืนต้น (สัญลักษณ์ 2330) มีเนื้อที่ 179 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกไม้ยืนต้น

(4) เขตปลูกพืชไร่ (สัญลักษณ์ 2340) มีเนื้อที่ 80 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.33 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันเกษตรกรปลูกพืชไร่ โดยพืชไร่ที่ปลูกได้แก่ มันสำปะหลัง

4) เขตประมง (สัญลักษณ์ 2400) มีเนื้อที่ 39 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.16 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่ทำกิจกรรมด้านการประมงได้แก่ การเลี้ยงสัตว์น้ำประเภทต่างๆ มีรายละเอียดดังนี้

5) เขตปศุสัตว์ มีเนื้อที่ 35 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.14 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ และเขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2510) ปัจจุบันมีการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ มีเนื้อที่ 5 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.02 ของเนื้อที่ตำบล โดยชนิดของหญ้าที่พบ ได้แก่ เนเปียร์ รุจี

(2) เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ (สัญลักษณ์ 2520) ปัจจุบันมีการสร้างโรงเรือนเลี้ยงสัตว์ ประเภทต่างๆ มีเนื้อที่ 30 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.12 ของเนื้อที่ตำบล

6.2.3 เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง มีเนื้อที่ 1,320 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.38 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตชุมชน/สถานที่ราชการ และเขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตชุมชน/สถานที่ราชการ (สัญลักษณ์ 3100) มีเนื้อที่ 1,309 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 5.34 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินชุมชนและที่อยู่อาศัย มีทั้งประเภทชุมชนเมือง ชุมชนชนบท และที่ตั้งของสถาบันและสถานที่ราชการต่างๆ

(2) เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต (สัญลักษณ์ 3200) มีเนื้อที่ 11 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.04 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีการใช้ที่ดินประเภทโรงงานอุตสาหกรรม แหล่งรับซื้อผลผลิตทางการเกษตรประเภทต่างๆ

6.2.4 เขตแหล่งน้ำ มีเนื้อที่ 638 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 5.38 ของเนื้อที่ตำบล ประกอบด้วย 2 เขตรอง ได้แก่ เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ และเขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น มีรายละเอียดดังนี้

(1) เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ (สัญลักษณ์ 4100) มีเนื้อที่ 459 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 1.87 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นลักษณะของแหล่งน้ำตามธรรมชาติ เช่น ห้วยหนอง คลอง แม่น้ำ เป็นต้น

(2) เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น (สัญลักษณ์ 4200) มีเนื้อที่ 179 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.73 ของเนื้อที่ตำบล ปัจจุบันมีสภาพการใช้ที่ดินเป็นแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น เช่น คลองชลประทาน อ่างเก็บน้ำ เป็นต้น

6.2.5 เขตพื้นที่อื่นๆ (สัญลักษณ์ 5000) มีเนื้อที่ 742 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 3.03 ของเนื้อที่ตำบล เป็นเขตที่มีลักษณะการใช้ที่ดินที่มีความเฉพาะ เช่น ที่ทิ้งขยะ ไม้พุ่ม เป็นต้น

6.2.6 เขตรักษาสมดุลของธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม (สัญลักษณ์ 6000) มีเนื้อที่ 100 ไร่ หรือคิดเป็นร้อยละ 0.41 ของเนื้อที่ตำบล มีการใช้ที่ดินเป็นป่าไม้ที่พบในพื้นที่เกษตรกรรม ซึ่งอยู่นอกเขตป่าไม้ตามกฎหมาย ส่วนใหญ่เป็นป่าปลูก ป่าชุมชน

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
1	เขตป่า	509	2.08
1100	เขตป่าไม้สมบูรณ์	411	1.68
1200	เขตป่าไม้เสื่อมโทรม	68	0.28
1300	เขตพื้นที่อนุรักษ์ธรรมชาติ	30	0.12
2	เขตเกษตรกรรม	21,210	86.50
	เขตเกษตรกรรมชั้นดี	5,324	21.71
2110	เขตทำนา	5,287	21.56
2130	เขตปลูกไม้ยืนต้น	6	0.02
2140	เขตปลูกพืชไร่	31	0.13
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ประเภทที่1)	1,905	7.77
2211	เขตทำนา	1,598	6.52
2212	เขตปลูกไม้ผล	9	0.04
2213	เขตปลูกไม้ยืนต้น	84	0.34
2214	เขตปลูกพืชไร่	209	0.85
2215	เขตปลูกพืชทางเลือก	5	0.02
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพสูง (ประเภทที่2)	8,172	33.33
2221	เขตทำนา	3,834	15.64
2222	เขตปลูกไม้ผล	65	0.27
2223	เขตปลูกไม้ยืนต้น	673	2.74
2224	เขตปลูกพืชไร่	3,600	14.68
	เขตเกษตรกรรมที่มีศักยภาพต่ำ	5,735	23.39
2310	เขตทำนา	5,469	22.31
2320	เขตปลูกไม้ผล	7	0.03
2330	เขตปลูกไม้ยืนต้น	179	0.73
2340	เขตปลูกพืชไร่	80	0.33
	เขตประมง	39	0.16
2400	เขตประมง	39	0.16

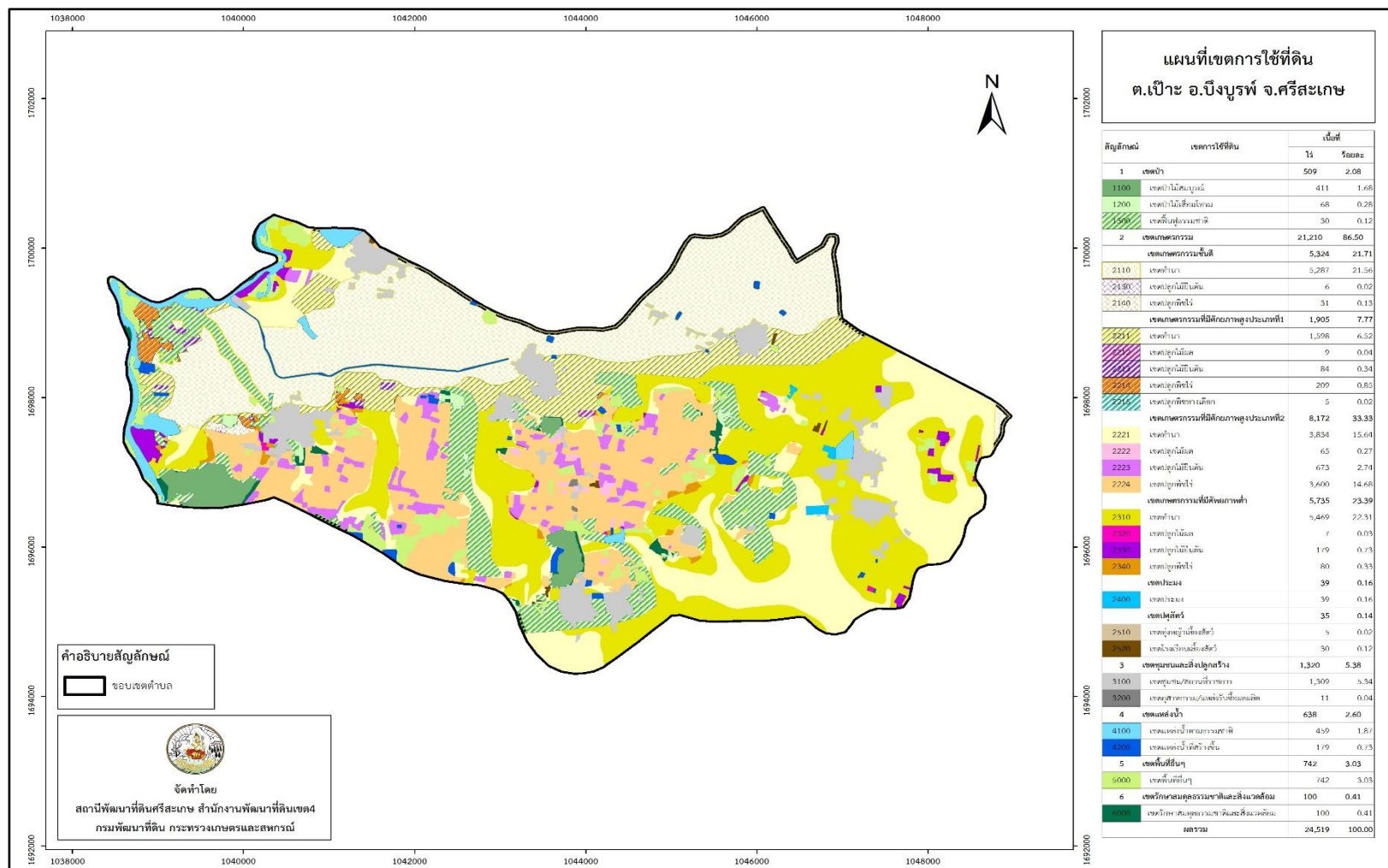
ตารางที่ 6-1 (ต่อ)

สัญลักษณ์	เขตการใช้ที่ดิน	เนื้อที่	
		ไร่	ร้อยละ
	เขตปศุสัตว์	35	0.14
2510	เขตทุ่งหญ้าเลี้ยงสัตว์	5	0.02
2520	เขตโรงเรือนเลี้ยงสัตว์	30	0.12
3	เขตชุมชนและสิ่งปลูกสร้าง	1,320	5.38
3100	เขตชุมชน/สถานที่ราชการ	1,309	5.34
3200	เขตอุตสาหกรรม/แหล่งรับซื้อผลผลิต	11	0.04
4	เขตแหล่งน้ำ	638	2.60
4100	เขตแหล่งน้ำตามธรรมชาติ	459	1.87
4200	เขตแหล่งน้ำที่สร้างขึ้น	179	0.73
5	เขตพื้นที่อื่นๆ	742	3.03
5000	เขตพื้นที่อื่นๆ	742	3.03
6	เขตรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	100	0.41
6000	เขตรักษาสมดุลธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม	100	0.41
ผลรวมทั้งหมด		24,519	100.00

หมายเหตุ : เนื้อที่คำนวณด้วยระบบสารสนเทศภูมิศาสตร์

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 6-1 เขตการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

บทที่ 7

การขับเคลื่อนแผนการใช้ที่ดิน

7.1 ขั้นตอนการดำเนินงาน

ภายหลังการจัดทำแผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษแล้วจะต้องดำเนินการดังต่อไปนี้

7.1.1 จัดทำเป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณและกิจกรรมต่างๆ ที่จะดำเนินการในปีงบประมาณ 2568-2572

7.1.2 นำแผนการใช้ที่ดินตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ไปเสนอต่อสภาตำบลเป่าะ เพื่อมีความร่วมมือในกับกรมพัฒนาที่ดินดำเนินการกิจกรรมต่างๆ ที่กำหนดไว้ในแผน

7.1.3 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ เสนอเป้าหมายและงบประมาณให้รายงานมายังกรมพัฒนาที่ดิน

7.1.4 กรมพัฒนาที่ดินพิจารณาสนับสนุนงบประมาณกิจกรรมและโครงการตามเป้าหมายที่กำหนดในแผนการใช้ที่ดิน

7.1.5 สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ นำเสนอต่อที่ประชุมจังหวัด/อำเภอ เพื่อสร้างการรับรู้และประชาสัมพันธ์ให้หน่วยงานอื่น นำโครงการภายใต้หน่วยงานมาพัฒนาพื้นที่ตามแผนการใช้ที่ดินกำหนด

กิจกรรมที่กรมพัฒนาที่ดินจะดำเนินการในตำบลเป่าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ จำนวน 4 โครงการ ดังนี้

- 1) การบริหารจัดการน้ำ
- 2) การปรับปรุงบำรุงดิน
- 3) พื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน
- 4) การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ

7.2 กิจกรรมที่จะดำเนินการของกรมพัฒนาที่ดิน

งบประมาณที่กำหนดไว้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ ดังแสดงในตารางที่ 7-1

เขตพื้นที่เกษตรกรรม

1) เขตทำนา การปรับปรุงบำรุงดิน/ดินตื้น มีแผนงาน/โครงการ ดังนี้

- (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์
- (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด
- (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด
- (4) การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร
- (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์

- (6) การรณรงค์โกลบตอซัง
- (7) การจัดหาปูนโดโลไมท์ (สาธิตการปรับปรุงดินกรด)
- (8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด
- (9) การยกระดับการพัฒนาหมอดินอาสาเพื่อมีส่วนร่วมและศูนย์ปฏิบัติการพัฒนาที่ดิน

2) การบริหารจัดการน้ำ

- (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน
- (3) การก่อสร้างระบบส่งน้ำ

3) การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน

- (1) การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ
- (2) การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน
- (3) การจัดระบบอนุรักษ์ดินในพื้นที่เกษตรกรรมไม่เหมาะสม (Zoning By Agri-Map)

7.3 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น รายละเอียดดังแสดงในตารางที่ 7-2

7.3.1 เขตเกษตรกรรม

1) เขตทำนา มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 1.1) ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)
- 1.2) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)
- 1.3) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการป้องกันกำจัดศัตรูข้าวและการจัดการโรค/แมลง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ)
- 1.4) ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)

2) เขตปลูกพืชไร่ เขตปลูกไม้ผล เขตปลูกไม้ยืนต้น และพืชทางเลือก มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

- 2.1) โครงการ 1 ตำบล 1 ตลาด ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ การทำตลาดลานค้าชุมชนแหล่งท่องเที่ยว เช่น บริเวณหนองคู ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาขาย ดำเนินการทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ)
- 2.2) การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ในกลุ่มพืชทางเลือก เช่น พริก พืชผัก กระเจี๊ยบแดง ในกลุ่มเกษตรผสมผสาน โคกหนองนาโมเดล เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์วิจัยพืชสวนศรีสะเกษ/ศูนย์พัฒนาการเกษตรภูสิงห์/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ)

2.3) ส่งเสริม/ฟื้นฟู/ขยายการรวมกลุ่ม อาชีพกลุ่มผู้ปลูกพริก ที่เคยมีกลุ่มทำอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็ง และหาช่องทางการตลาดใหม่ๆ (องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ)

2.4) ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถทำงานที่บ้านได้ เช่น อาชีพการแปรรูปปลาหมึก การจักสาน (องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ)

2.4) ส่งเสริมอาชีพทางเลือกใหม่พร้อมทั้งพัฒนาให้มีช่องทางการขายออนไลน์ เช่น การเลี้ยง กบ จิ้งหรีด ตั๊กแตน สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ (องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ/สำนักงานเกษตรอำเภอบึงบูรพ์/สำนักงานประมงจังหวัดศรีสะเกษ)

2.5) จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำการเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ)

2.6) สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)

3) เขตปศุสัตว์ และเขตเพาะเลี้ยงสัตว์น้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้

3.1) ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)

3.2) จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่โค เพื่อรวมกลุ่มกันผลิต ขายเป็น และแปรรูป (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)

7.3.2 แหล่งน้ำ มีกิจกรรมที่ขอการสนับสนุนจากส่วนราชการอื่น ดังนี้ สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ (สำนักงานชลประทานศรีสะเกษ)

7.3.3 การพัฒนาที่ดินและน้ำทั้งระบบ

อีกทางเลือกหนึ่งในการเร่งรัดแก้ไขปัญหาความเสื่อมโทรมของดิน และการขาดแคลนน้ำ รวมทั้งน้ำท่วม คือ การประกาศเขตพื้นที่ตำบลเป๊าะ เป็นเขตอนุรักษ์ดินและน้ำ ตามบทบัญญัติมาตรา 13 แห่งพระราชบัญญัติพัฒนาที่ดิน พ.ศ. 2551

7.4 ความต้องการของชุมชนและองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น

จากการดำเนินการจัดทำกระบวนการมีส่วนร่วมของประชาชนที่องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ เมื่อวันที่ 26 มิถุนายน 2567 ได้มีความต้องการของประชาชนที่ต้องการให้ดำเนินการเกี่ยวกับแก้ปัญหาดินเสื่อมโทรม และฟื้นฟูความอุดมสมบูรณ์ของดิน การขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ความต้องการขยายระบบกระจายน้ำ ปรับปรุงที่ดิน และเปลี่ยนกิจกรรมการผลิตให้เหมาะสมกับที่ดิน

เพื่อตอบสนองต่อความต้องการของชุมชนและการแก้ไขปัญหาเชิงพื้นที่ของตำบลเป๊าะ กรมพัฒนาที่ดิน ได้วิเคราะห์เบื้องต้น ดังต่อไปนี้

ปัญหาของตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ ในภาพรวมสรุปได้ว่า มีปัญหาสำคัญ 2 ประการ คือ (1) ดินเสื่อมสภาพ ขาดการปรับปรุงบำรุงดิน และขาดธาตุอาหารในดิน (2) ปัญหาขาดแคลน

แหล่งน้ำและต้องระบบกระจายน้ำเพื่อการเกษตรเพิ่ม แหล่งน้ำที่มีใช้ไม่ได้ตลอดทั้งปี ปัญหาดังกล่าวนี้นำส่งผลกระทบต่อคุณภาพชีวิตของราษฎรในชุมชนโดยรวม

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้นจะรวมถึง (1) ดินขาดความอุดมสมบูรณ์ (2) การใช้ที่ดินผิดประเภท (3) ดินตื้น (4) ดินทรายจัด คุณภาพของดินจึงไม่ค่อยจะเหมาะสมต่อการเกษตร จากการวิเคราะห์การชะล้างพังทลายในเขตการใช้ที่ดินของตำบลเป้าะ นั้นพบว่า ระดับการสูญเสียของดินในระดับที่น้อย 0-2 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 20,930 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 2.83 ของเนื้อที่ตำบล ระดับที่ปานกลาง 2-5 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 694 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 0.08 ของเนื้อที่ตำบล ระดับที่รุนแรง 5-15 ตัน/ไร่/ปี มีเนื้อที่ 2,895 ไร่ หรือ คิดเป็นร้อยละ 11.81 (รูปที่ 7-1) ผลกระทบที่ตามมา คือ พื้นที่ที่มีความเสี่ยงในระดับรุนแรง จะเกิดการสูญเสียดิน และถูกชะล้างลงมาสู่เบื้องล่างจึงไปทับถมลำน้ำตามธรรมชาติ ฝาย และอ่างเก็บน้ำจนตื้นเขินไม่สามารถเก็บกักน้ำไว้ใช้ได้ตามที่ควรจะเป็นการขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นทุกหมู่บ้านในตำบลเป้าะ ทั้งน้ำเพื่ออุปโภค-บริโภค และน้ำเพื่อการเกษตร ในส่วนของปัญหาความอุดมสมบูรณ์ของดินที่เกิดขึ้นนั้น เนื่องจากมีการใช้ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานานโครงสร้างของดินได้มีการเปลี่ยนแปลง ในพื้นที่ที่มีการไถพรวนด้วยเครื่องจักรกลติดต่อกันเป็นระยะเวลานานทำให้ดินแน่นตัว น้ำในดินและอากาศในดินที่เคยมีอยู่สูญหายไป ส่วนธาตุอาหารและอินทรีย์วัตถุ ก็มีปริมาณลดลงเช่นเดียวกัน เนื่องจากพินาศไปใช้ และอินทรีย์วัตถุได้สลายตัวไป

ในกรณีของปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดินนั้น ซึ่งตำบลเป้าะ มีปัญหาคือดินขาดความอุดมสมบูรณ์ จากการใช้ประโยชน์ที่ดินติดต่อกันเป็นเวลานาน และขาดการปรับปรุงบำรุงดิน เป็นสาเหตุสำคัญที่ทำให้ดินมีความอุดมสมบูรณ์ลดลง ศักยภาพในการผลิตลดลงไม่เอื้ออำนวยต่อผลการผลิตทางการเกษตร เกิดความเสื่อมโทรมของดิน เนื่องจากมีสมบัติทางกายภาพ ทางเคมี และทางชีวภาพไม่เหมาะสมต่อการเจริญเติบโตของพืช ส่งผลให้สิ้นเปลืองต้นทุนการเกษตรสูงขึ้น โดยได้ปริมาณผลผลิตคงที่หรือลดลง ซึ่งเป็นปัญหาที่เกษตรกรประสบในปัจจุบัน และดินปัญหาที่เกิดขึ้นตามธรรมชาติอันเนื่องมาจากปัจจัยที่ทำให้กำเนิดดิน ซึ่งประกอบด้วย วัตถุต้นกำเนิดดิน สภาพพื้นที่ สภาพภูมิอากาศ พืชพรรณที่ขึ้นปกคลุม และระยะเวลาที่เกิดดิน ดินมีปัญหาที่เกิดตามสภาพธรรมชาติ ได้แก่ ดินเปรี้ยวจัดหรือดินกรดกำมะถัน ดินอินทรีย์ ดินเค็ม ดินทราย และดินตื้น ซึ่งดินที่มีปัญหาบางชนิด การแก้ไขจัดการเพียงเล็กน้อยสามารถเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ที่ดินได้ แต่บางพื้นที่อาจมีปัญหาดินมากกว่าหนึ่งอย่าง เช่น ปัญหาดินทรายหรือปัญหาดินตื้นจะมีปัญหาดินคือมีปฏิกริยาเป็นกรดร่วมด้วย การแก้ไขจำเป็นต้องแก้ไขร่วมกันทุกปัญหา จึงจะทำให้การใช้ที่ดินเกิดความยั่งยืน

ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาระบบขาดปัญหาความเสื่อมโทรมของที่ดิน จะสรุปได้ว่ามี 10 ประการ คือ (1) การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์ (2) การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด (3) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด (4) การพัฒนาเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร (5) การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์ (6) การรณรงค์ฝึกอบรม (7) การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์

(8) การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด (9) จัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำ (10) จัดทำโครงการบริหารจัดการการผลิตสินค้าเกษตรตามแผนที่เกษตรเพื่อการบริหารเชิงรุก (Agri-Map)

ในกรณีของการขาดแคลนนํ้า นั้น นอกจากผลการทับถมของตะกอนดินในแหล่งน้ำจืดเดิมเดิมแล้ว การที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมที่ต้องใช้น้ำเพิ่มขึ้น ทาการเกษตรเพิ่มขึ้นรวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จำเป็นต้องวางระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อกักน้ำในดิน คงความอุดมสมบูรณ์เพื่อจัดหาน้ำให้แหล่งน้ำต้นทุน โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำและจัดทำระบบกระจายน้ำ จะต้องดำเนินการทั้งตำบลควบคู่กันทั้งปัญหาการชะล้างพังทลายของดินกับปัญหาการขาดแคลนน้ำในพื้นที่ทั้งตำบล โดยจัดทำโครงการ “การพัฒนาที่ดินและน้ำที่เป็นระบบ” สภาพพื้นที่ส่วนใหญ่ตำบลเป๊าะเป็นที่ราบ มีความลาดชัน 0-2 เปอร์เซ็นต์ มีการชะล้างพังทลายน้อย มีเนื้อที่ 20,930 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 85.36 ของเนื้อที่ตำบล มีส่วนน้อยที่มีความเสี่ยงในการสูญเสียดินจากการชะล้างพังทลายของดินในระดับรุนแรง มีเนื้อที่ 2,895 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 11.81 ของเนื้อที่ตำบล และมีระดับการชะล้างพังทลายของดินในระดับปานกลางมีเนื้อที่ 694 ไร่ คิดเป็นร้อยละ 2.83 ของเนื้อที่ตำบล รายละเอียดดังแสดงในรูปที่ 7-1 การจัดการพื้นที่ควรพัฒนาที่ดินและระบบน้ำส่งและกระจายน้ำ ได้แก่ การขุดลอกคลอง ก่อสร้างสระน้ำ ฝายกั้นน้ำ คลองส่งน้ำ คลองระบายน้ำ การขุดบ่อบาดาล ปรับรูปที่ดิน ปรับเปลี่ยนกิจกรรมการผลิต และการทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำเพื่อให้การใช้ที่ดินสามารถใช้พื้นที่ได้อย่างต่อเนื่องและเกิดประโยชน์ทั้งตัวเกษตรกร ชุมชน ในด้านเศรษฐกิจ สังคมและสิ่งแวดล้อม

ในกรณีของการขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง และมีความประสงค์อยากขยายพื้นที่ระบบกระจายน้ำเพิ่มขึ้นนั้น ตำบลเป๊าะมีแหล่งน้ำสาธารณะบางแห่งมีลักษณะดินแข็ง น้ำในแหล่งน้ำธรรมชาติแห้งขอดในหน้าแล้ง ซึ่งทำให้เกิดปัญหาน้ำไม่เพียงพอสำหรับการเกษตร และไม่สามารถนำน้ำมาใช้ประโยชน์ทางการเกษตรได้เต็มที่ ส่งผลกระทบต่อคนในชุมชน บางพื้นที่ห่างไกลจากแหล่งน้ำสาธารณะจึงไม่สามารถใช้น้ำได้เนื่องจากปัญหาขาดแคลนน้ำในหน้าแล้ง ประชาชนในชนบทส่วนใหญ่ขาดเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำให้เพียงพอในการทำการเกษตรได้ตลอดทั้งปี และการที่ประชากรเพิ่มขึ้น กิจกรรมการใช้น้ำเพิ่มขึ้น การเกษตรก็เพิ่มขึ้น รวมทั้งเหตุการณ์ที่เกิดจากการเปลี่ยนแปลงภูมิอากาศ เช่น ปริมาณฝนน้อยกว่าปกติ ฝนทิ้งช่วง จนเกิดความแห้งแล้ง การขาดแคลนน้ำจึงเกิดขึ้นอย่างต่อเนื่อง จึงมีข้อเสนอของหมู่บ้านทั้ง 16 หมู่บ้านในตำบลเป๊าะ ที่เร่งด่วน คือ “การจัดหาน้ำและจัดทำระบบกระจายน้ำเพิ่ม” โดยวิธีการต่างๆ ให้เพียงพอแก่ความต้องการ

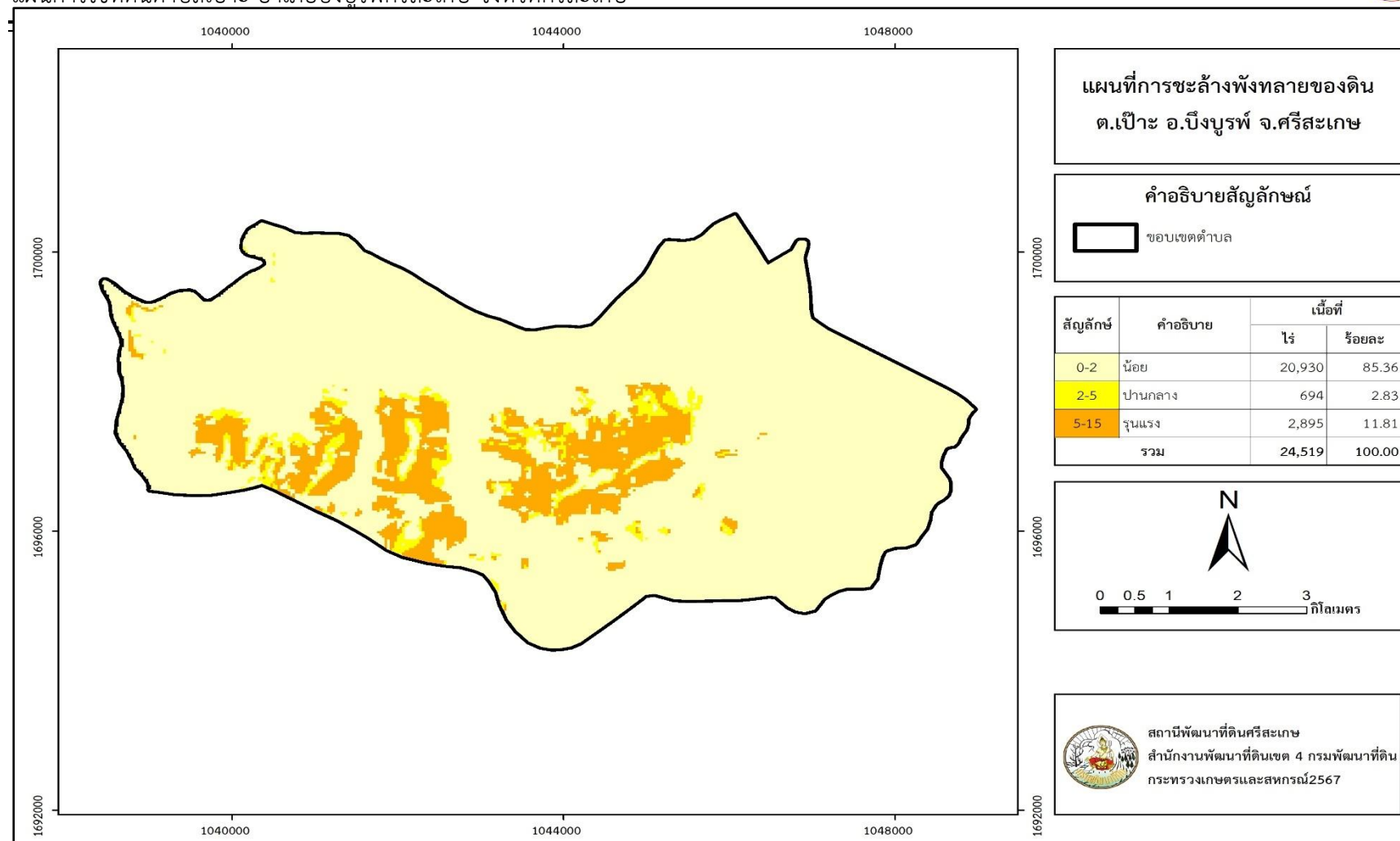
ประเด็นหลักจากข้อเสนอให้แก้ไขปัญหาเรื่องขาดแคลนน้ำ จะสรุปได้ว่ามี 5 ประการ คือ (1) การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ (2) การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน (3) การเพิ่มแหล่งน้ำ/ระบบกระจายน้ำด้วยระบบสูบน้ำพลังงานแสงอาทิตย์ (4) น้ำบาดาลเพื่อการเกษตร

เพื่อตอบสนองข้อเสนอดังกล่าวทั้ง 2 ประการนี้ จากการวิเคราะห์ข้อมูลเบื้องต้นที่มีอยู่ในปัจจุบันแล้ว สรุปได้ว่า “การพัฒนาแหล่งน้ำขนาดเล็กเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ ไม่สามารถดำเนินการแก้ปัญหาหมู่บ้านใดหมู่บ้านหนึ่ง หรือใช้วิธีการใดวิธีการหนึ่ง แล้วจะแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำทั้งตำบลได้โดยสิ้นเชิง การก่อสร้างแหล่งน้ำ ในไร่นานอกเขตชลประทาน สามารถสร้างเสถียรภาพในการบริหารจัดการน้ำได้โดยสามารถกักเก็บน้ำไว้ใช้ ตลอดทั้งปี ทำให้เกษตรกรลดต้นทุนการผลิตได้”

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

รูปที่ 7-1 การชะล้างพังทลายของดินในเขตการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-1 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของกรมพัฒนาที่ดิน

เขตการใช้ที่ดิน	แผนงาน/โครงการ	งบประมาณ
1. เขตทำนา เนื้อที่ 16,188 ไร่ 2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 21,131 ไร่ 4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 942 ไร่ 5. เขตปลูกพืชไร่เนื้อที่ 3,920 ไร่	1. การปรับปรุงบำรุงดิน	4,221,878
	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	218,753
	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	1,115,625
	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	112,500
	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	90,000
	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	1,645,000
	1.6 การจัดหาปุ๋ยโดโลไมท์	850,000
	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงพื้นที่ดินกรด	15,000
	1.8 การรณรงค์เฝ้าติดตาม	175,000
	2. การบริหารจัดการน้ำ	520,000
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำในไร่นานอกเขตชลประทาน	520,000
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการชะล้างพังทลายของดิน	32,725,000
	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อการอนุรักษ์ดินและน้ำ	600,000
	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดินและน้ำลุ่ม-ดอน	15,000,000
	3.3 การจัดระบบอนุรักษ์ดินพื้นที่ไม่เหมาะสม	15,000,000
	3.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืนต้นโตเร็ว	2,125,000
	รวม	37,466,878

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-2 กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น

เขตการใช้ที่ดิน (เกษตรกรรม)	กิจกรรมที่จะดำเนินงานของหน่วยงานอื่น
1. เขตทำนา เนื้อที่ 16,188 ไร่	- ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชหลังนาและหาตลาดรองรับ (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการใช้พันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้เรื่องการรักษาพันธุ์ข้าวและการจัดการโรค/แมลง (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ) - ถ่ายทอดองค์ความรู้เรื่องการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว (ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวศรีสะเกษ)
2. เขตปลูกไม้ผล เนื้อที่ 21,131 ไร่ 4. เขตปลูกไม้ยืนต้น เนื้อที่ 942 ไร่ 5. เขตปลูกพืชไร่เนื้อที่ 3,920 ไร่	- โครงการ 1 ตำบล 1 ตลาด ใช้ตลาดนำการผลิตในการเลือกชนิดพืชและหาตลาดรองรับ การทำตลาดลานค้าชุมชนแหล่งท่องเที่ยว ให้เกษตรกรนำผลผลิตมาขาย ทั้งในเขตที่เหมาะสมและในเขตที่ไม่เหมาะสมและต้องการปรับเปลี่ยนชนิดพืช (สำนักงานพาณิชย์จังหวัดศรีสะเกษ/สำนักงานสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ) - การอบรมให้ความรู้การเข้าสู่กระบวนการรับรองมาตรฐานสินค้าเกษตรปลอดภัย (GAP) ในกลุ่มพืชทางเลือก เช่น พริก พืชผัก กระเจี๊ยบแดง ในกลุ่มเกษตรผสมผสาน โคกหนองนาโมเดล เกษตรทฤษฎีใหม่ (ศูนย์วิจัยและพัฒนาการเกษตรศรีสะเกษ/สำนักงานเกษตรจังหวัดศรีสะเกษ) - ส่งเสริม/ฟื้นฟู/การรวมกลุ่ม อาชีพ ขยายกลุ่มพริก กลุ่มแปรรูปปลาสาม กลุ่มเลี้ยงกบ ที่เคยมีกลุ่มทำอยู่แล้วให้มีความเข้มแข็ง และหาช่องทางการตลาดใหม่ๆ (องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ) - ส่งเสริมการรวมกลุ่มอาชีพที่สามารถทำงานที่บ้านได้ เช่น อาชีพจักสาน แปรรูปปลาสาม (องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ) - ส่งเสริมอาชีพทางเลือกใหม่พร้อมทั้งพัฒนาให้มีช่องทางการขายออนไลน์ เช่น การเลี้ยงกบ จิ้งหรีด ตักแตน สำหรับเกษตรกรรุ่นใหม่ (สำนักงานประมงจังหวัดศรีสะเกษ/องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ) - จัดอบรมถ่ายทอดความรู้การทำเกษตรผสมผสานตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง (สำนักงานเกษตรและสหกรณ์จังหวัดศรีสะเกษ) - สนับสนุนการขุดเจาะน้ำบาดาล (หน่วยบัญชาการทหารพัฒนา/กรมทรัพยากรน้ำบาดาล)
6. เขตปศุสัตว์ เนื้อที่ 35 ไร่	- ส่งเสริม/สนับสนุนการปลูกหญ้าเลี้ยงสัตว์ (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ) - จัดตั้งกลุ่มแปลงใหญ่โค เพื่อรวมกลุ่มกันผลิต ขายเป็นแปรรูป (สำนักงานปศุสัตว์จังหวัดศรีสะเกษ)
7. พื้นที่แหล่งน้ำ เนื้อที่ 638 ไร่	สนับสนุนการพัฒนาเพื่อเพิ่มพื้นที่กักเก็บน้ำ และเพิ่มพื้นที่ระบบกระจายน้ำ (สำนักงานชลประทานศรีสะเกษ)

แผนการใช้ที่ดินตำบลเปื้ะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตาราง 7-3 เป้าหมายการดำเนินงานและงบประมาณโครงการนำร่องตำบลเปื้ะ อำเภอบึงบูรพ์ จังหวัดศรีสะเกษ แผน 5 ปี (พ.ศ. 2569-2573)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
	1. การปรับปรุงบำรุงดิน								846,376	846,376	846,376	41,376	841,376	4,221,878	
เขตเกษตรกรรม	1.1 การส่งเสริมการผลิตและการใช้สารอินทรีย์	ราย	150	150	150	150	150	750	43,751	43,751	43,751	43,751	43,751	218,753	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่, พืชทางเลือก	1.2 การผลิต-จัดหาเมล็ดพันธุ์พืชปุ๋ยสด	ตัน	7.5	7.5	7.5	7.5	7.5	38	223,125	223,125	223,125	223,125	223,125	1,115,625	พด.
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.3 การส่งเสริมการปรับปรุงบำรุงดินด้วยพืชปุ๋ยสด	ไร่	1,500	1,500	1,500	1,500	1,500	7,500	22,500	22,500	22,500	22,500	22,500	112,500	พด.
เขตเกษตรกรรม	1.4 การพัฒนากลุ่มเกษตรกรใช้สารอินทรีย์ลดการใช้สารเคมีทางการเกษตร	กลุ่ม	4	4	4	3	3	18	20,000	20,000	20,000	15,000	15,000	90,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น	1.5 การจัดตั้งธนาคารปุ๋ยอินทรีย์	แห่ง	1	1	1	1	1	5	329,000	329,000	329,000	329,000	329,000	1,645,000	พด.
เขตนาข้าว, เขตปลูกพืชไร่/ ไม้ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก	1.6 การจัดหาปุ๋ยอินทรีย์	ตัน	100	100	100	100	100	500	170,000	170,000	170,000	170,000	170,000	850,000	พด.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก	1.7 การส่งเสริมการปรับปรุง บำรุงพื้นที่ดินกรด	ไร่	200	200	200	200	200	1,000	3,000	3,000	3,000	3,000	3,000	15,000	พต.
เขตนาข้าว	1.8 การรณรงค์ไถกลบตอซัง	ไร่	100	100	100	100	100	500	35,000	35,000	35,000	35,000	35,000	175,000	พต.
	2. การบริหารจัดการน้ำ		5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	
	2.1 การก่อสร้างแหล่งน้ำใน ไร่นานอกเขตชลประทาน	บ่อ	5	5	5	5	5	25	104,000	104,000	104,000	104,000	104,000	520,000	พต.
	3. การฟื้นฟูและป้องกันการ ชะล้างพังทลายของดิน								6,545,000	6,545,000	6,545,000	6,545,000	6,545,000	32,725,000	
เขตพื้นที่ เกษตรกรรม, พื้นที่แหล่งน้ำ	3.1 การปลูกหญ้าแฝกเพื่อ การอนุรักษ์ดินและน้ำ	กล้า	100,000	100,000	100,000	100,000	100,000	500,000	120,000	120,000	120,000	120,000	120,000	600,000	พต.
เขตนาข้าว	3.2 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน และน้ำลุ่ม-ดอน	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พต.
เขตนาข้าว	3.3 การจัดระบบอนุรักษ์ดิน พื้นที่ไม่เหมาะสม	ไร่	1,000	1,000	1,000	1,000	1,000	5,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	3,000,000	15,000,000	พต.

แผนการใช้ที่ดินตำบลเป๊าะ อำเภอบึงบูรพ์ศรีสะเกษ จังหวัดศรีสะเกษ

ตารางที่ 7-3 (ต่อ)

เขตการใช้ที่ดิน	งาน/โครงการ/กิจกรรม	หน่วย นับ	เป้าหมาย					รวม	งบประมาณ					รวม	หน่วยงาน รับผิดชอบ
			2569	2570	2571	2572	2573		2569	2570	2571	2572	2573		
เขตนาข้าว,เขต ปลูกพืชไร่/ไม้ ผล/ไม้ยืนต้น/ พืชทางเลือก	3.4 การจัดทำระบบอนุรักษ์ ดินและน้ำพร้อมปลูกไม้ยืน ต้นโตเร็ว	ไร่	250	250	250	250	250	1,250	425,000	425,000	425,000	425,000	425,000	2,125,000	พด.
									7,495,376	7,495,376	7,495,376	7,490,376	7,490,376	37,466,878	

หมายเหตุ : งบประมาณที่กำหนดไว้นี้เป็นการประมาณเบื้องต้น อาจมีการเปลี่ยนแปลงตามที่ได้รับการจัดสรรให้ดำเนินการ

เอกสารอ้างอิง

- กรมการปกครอง. 2556. แผนที่ขอบเขตตำบล ปี 2564 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- _____. 2566. รายงานสถิติจำนวนประชากรและบ้าน รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือน ธันวาคม พ.ศ. 2566). แหล่งที่มา: <https://stat.bora.dopa.go.th/stat/statnew/statyear/#/TableTemplate/Area/statpop>, 1 พฤษภาคม 2567.
- กรมการพัฒนาชุมชน. 2566. ข้อมูลความจำเป็นพื้นฐาน (จปฐ.) รายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล ปี 2566. แหล่งที่มา: <https://ebmn.cdd.go.th/>, 1 มิถุนายน 2567.
- กรมทรัพยากรน้ำบาดาล. 2566. ปริมาณน้ำและจำนวนบ่อบาดาล. แหล่งที่มา: <http://app.dgr.go.th/newpasutara/xml/search.php>, 26 พฤษภาคม 2567.
- กรมส่งเสริมการเกษตร. 2566. จำนวนครัวเรือนเกษตรกรที่ขึ้นทะเบียนเกษตรกร จําแนกรายจังหวัด รายอำเภอ และรายตำบล (ณ เดือนมกราคม พ.ศ. 2567). แหล่งที่มา : <http://mvos2.gistda.or.th/>, 15 พฤษภาคม 2567.
- กรมอุตุนิยมวิทยา. 2566. สถิติภูมิอากาศคาบ 30 ปี พ.ศ. 2537-2566 (ไฟล์ข้อมูล). กระทรวงดิจิทัลเพื่อเศรษฐกิจและสังคม, กรุงเทพฯ.
- กองนโยบายและแผนการใช้ที่ดิน. 2566. แผนที่สภาพการใช้ที่ดิน ปี 2567 (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- กองสำรวจดินและวิจัยทรัพยากรดิน. 2567. แผนที่ทรัพยากรดิน (ไฟล์ข้อมูล). กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- บัณฑิต ต้นศิริ และคำณ ไทรพิภ. 2542. คู่มือการประเมินคุณภาพที่ดิน. กองวางแผนการใช้ที่ดิน กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, กรุงเทพฯ.
- องค์การบริหารส่วนตำบลเป๊าะ. 2567. วิสัยทัศน์ พันธกิจ. แหล่งที่มา: <http://www.khaotor.go.th/vision.html>, 1 พฤษภาคม 2567.

คณะผู้จัดทำ

นายสาคร เหมือนตา	ผู้อำนวยการสถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ
นางสาวจันทิมา ไตรบัญญัติกุล	นักวิชาการเกษตรชำนาญการพิเศษ
นายนครินทร์ รินรุด	นักวิชาการเกษตร
นางสาววัชรภรณ์ แสนศรี	นักวิชาการเกษตร
นางสาวศศิธร สดไธสง	เจ้าหน้าที่แผนที่ภาพถ่าย

สถานีพัฒนาที่ดินศรีสะเกษ สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 4
กรมพัฒนาที่ดิน กระทรวงเกษตรและสหกรณ์
423 ม.3 ถนนเลี่ยงเมือง ตำบลหนองไผ่ อำเภอเมืองศรีสะเกษ
จังหวัดศรีสะเกษ 33000
โทร 045-814642 E-mail : SSK01@ldd.go.th